

Izšla ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20 — Din
za izdajanje 30 —
osebno

Dglati po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvos

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barbarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čerkov.
zavodu štev. 11.812.

Ljubljana, 4. januarja.

Konferenca članov glavnega odbora demokratske stranke je danes sklenila, da se pozove plenem glavnega odbora k seji, na kateri naj se rešijo, odnosno pripravijo za kongres stranke odločitve o velikih vprašanjih, ki stoje danes pred organizirano jugoslovensko demokracijo.

Ore predvsem za inicijativo, ki jo daje JDS za solucijo vprašanja državne organizacije na temelju narodnega in državnega edinstva s popolno decentralizacijo uprave. Glavni odbor naj na podlagi izraženih volilnih misli izdelava v podrobnostih zakonske načrte, katere bo treba potem predložiti narodni skupščini.

Z razčlenjenjem tega vprašanja bo obenem popolnoma vzpostavljeno tudi taktično edinstvo stranke, o kateri naproti tako marljivo raznašajo vesti, da se v njej ločijo duhovni med centralisti in decentralisti. V resnici pa so decentralisti vsi in velja to posebno za takozvano Pribeževičevo grupo. Slovenski demokrati od prvega početka in danes korakajo glede obsega samouprave in dalekosežnosti dekoncentracije najhuj na levi strani.

Kongres stranke bo obenem poživil celokupno njeno organizacijo in je upati, da se bo stranka v vseh delih naše države mogočno razširila. To je tudi državna potreba. Radikalna stranka je v notranjem razkroju, to na ne radi razlik v taktiki, ampak radi odnosa proti korupciji in ker mnogi uvidevajo, da se z veselostranskim programom med Hrvati in Slovenci ne da ničesar opraviti. Tudi srbske mase počenja uvidevajo pomembnost jugoslovanske ideje in to sila marsikaterega misleca v radikalni stranki v razmišljanje, jeli bi ne bilo, amentno, revitirati svoje stališče napram doslej toliko zaničevani „jugovinizmu“. Oh tem notranjem razkroju radikalstva, ki ga danes skrujaj drži samo še avtoriteta gosp. Pašića, tvori demokratska stranka veliko rezervo, na katero se more država vsak čas opreti.

rezervo, katere bo s številni elementi, ki bodo izpadli iz radikalstva in se odločili za revizijo mentalitete v jugoslovanski smeri, tvorila lahko mogočno koalicio ali pa celo enotno fronto, ki bo sposobna prevesti tudi najtežje notranjepolitične naloge.

Iz vseh krajev naše domovine prihaja glas, da je radikalni režim mnogim odločil oči, ki ga dotlej niso poznali. To velja zlasti tudi za srbske prebivalce krajev, kjer je plemenski odpor na marsikoga pod veselostransko zastavo, ki na danes to živo obhajajo.

Pribeževičev odločni nastop, ki je bil izjaval živo gibanje v stranki, torej ne bo v korist nasprotnikom, ki so si že škodoželjno meli roke, ampak se je zaobrnil tako, kakor je bil v resnici tudi mišljen. Hotel je izvesti energično akcijo stranke. To se je v polni miri posrežilo: stranka je stopila v ospravljeleino, obenem pa je v organizacijskem oziru storjen korak v krepko ofenzivo jugoslovanske demokracije.

Ministrski kandidati

Beograd, 4. januarja. p. Danes je bila vsa politična pozornost koncentrirana na vati o naši cirkularni notli evropskim kabinetom in na konferenco članov demokratskega glavnega odbora.

V parlamentarnih krogih se kolportirajo razne vesti o kandidaturah za ministrstvo trgovine. V ospredju stojijo imena ministra Marka Trifkovića ter poslancev doktrina Velje Popovića in dr. Vase Jovanovića.

„Tribuna“ javlja nocoj, da pripravlja vlada revizijo volilnega zakona ter napoveduje skrajšanje nove volitve.

SNEŽNA KATASTROFA NA POLJSKEM.

Varšava, 4. januarja. s. Ogromni snežni viharji zadnjih dni so skoraj popolnoma ukinili železniški promet na Poljskem. Z varšavskega kolodvora se od večerj opoldne ni odpejal noben oseben vlak. Druga poročila pravijo, da je Vzhodno morje pričelo zmrzavati in da obstoji nevarnost, da se bo na gotovih krajih moral ukiniti promet.

POVODENJ V PARIZU.

Pariz, 4. januarja. j. Reka Seine je v zadnjih 24 urah dalje narasla. Hise na levem bregu so pol vodo. Podzemna železnica pri poslanski zbornici se vzdržuje promet, čeprav je voda priselala že to tja, dotlej je promet na ostalih prahih ukinjen. Okolice Pariza je deloma pod vodo Domneva se, da se bo voda dvignila še za pol metra in pričela nato padati.

Cirkularna nota Jugoslavije o bolgarski politiki

ENERGIČNE IZJAVE ZUNANJEGA MINISTRA DR. NINČIČA.

Beograd, 4. januarja. p. Vlada je na sinočnji seji sklenila, da se povodom govora g. Cankova pošlje vsem evropskim kabinetom cirkularna nota kod odgovor na izjave Cankova. V tej cirkularni notli se bodo navedli vsi spori o narodnih manjšinah, o kateri je razpravljalo Društvo narodov ali veleposlaniška konferenca. V vseh teh sporih je bilo potrjeno, da v južni Srbiji in vprašanju nacionalnih manjšin, o katerih je govoril g. Cankov. Vlada bo v tej notli navedla tudi slučaj iz časa vladanja pokojnega Stambolijskega, ki je pri Društvu narodov postajal sprožil to vprašanje, pa je bil odklonjen. Vsi ti slučajji so tudi v zvezi s vprašanjem razorožitve na Bolgarskem, ker so veleposlaniške bolgarske zahteve za vzpostavitev splošne vojne obveznosti. Nota bo jutri gotova ter se bo takoj zrešila vsem zastopnikom tujih držav v Beogradu.

Beograd, 4. januarja. p. Danes opoldne od 12. do 13. ure je bila v ministrskem predsedništvu konferenca med g. Pašićem in dr. Ninčičem ter med našimi poslanki Miloševićem iz Budimpešte, Popovićem iz Dunaja, Spaljakovićem iz Pariza in Rakićem iz Sofije. Na tej konferenci so se pretresala vsa zunanja vprašanja zaradi skorajšnjega sestanka Male antante. Posebno se je obravnavalo vprašanje naših odnosov napram Bolgarski in Madžarski. Nocoj je imela vlada sejo od 7. do 9. ure ter je največji del posvetila vprašanju zunanje politike. To seje se je udeležil tudi naš poslanik v Parizu g. Spaljaković.

Povodom govora g. Cankova je minister za zunanje stvari dr. Ninčič dal novinarjem nastopno izjavo:

G. Cankov je v bolgarskem sobranju podal gotove izjave, ki so po pravici izvale pri nas nemalo iznenadje. V nasprotju z mirovnimi pogodbami in faktičnim stanjem stvari omenja g. Cankov, da obstoji pri nas bolgarska manjšina ter govori o spoštovanju njenih pravic in o Macedoniji, ki naj iz jabolka razdora postane voz, katere bi zvezala naši dve državi. Macedonija je morada v prošlosti bila jabolko razdora, to pa ne sme biti več. Ona je v mejah, katere so nam priznale mirovne pogodbe, samo naša in definitivno naša. Da se točneje izrazim: Macedonije ni, obstoji samo južna Srbija, zibelka in center naše stare države. Iskreno spoštovanje tega dejstva je prvi pogoj za dobre in prijateljske odnose z nami. To je potrebno, da se zna v Sofiji. Mi ne razumemo, kako zamišlja g. Cankov ustvaritev dobrih odnosov z nami, če poudarja pravice bolgarskega prebivalstva pri nas, ko pa ve, da so nas bolgarske neopravičene pretenzije glede tega prebivalstva dovedle samo v poslednjih letih dvakrat do vojne in da smo ul od leta 1912. trikrat osvojili te kraje, da bi naš narod osvobodili tujega jarma. Take izjave, kakršna je ta izjava g. Cankova, ne prispevajo k poboljšanju naših odnosov, nego nas peljajo nazaj. Vendar bi delo, katero je začel pokojni Stambolijski in o katerem izjavlja sedanja bolgarska vlada, da ga želi nadaljevati, imelo našim narodom postopno pripraviti boljše bodočnost. Karakteristična so taka pojmovanja v Bolgarski, kjer se najvažnejše obveznosti iz mirovnih pogodb ne izpolnjujejo, dočim se napram sosedom načenjajo vprašanja, katera po mirovnih pogodbah ne obstoje in katera bi po izkušnjah iz prošlosti sama morala dovesti do velikega poslabšanja odnosov. To bo otvorilo mnogim očem in vedelo se bo, zakaj se Bolgarski ne more in ne sme odobriti povečanje stalnega vojaškega kadra in konskripcija, čim bi se izpremenila ena od bistvenih odredb mirovne pogodbe, s katerimi se želi, da se v bodoče onemogoči povratek strašnih let nedelne prošlosti.

Radić upa na novo mirovno konferenco

GROZI DA BODO HRVATI S TUJO POMOČJO DOBILI LASTNO DRŽAVO.

Beograd, 4. januarja. p. „Pravda“ objavlja razgovor svojega dunajskega dopisnika z Radićem, ki napoveduje, da bo na Angleškem prišla na vlado delavska stranka, ki bo predvsem de jure priznala sovjetsko Rusijo. Nova angleška vlada bo delala na to, da se skliče nova mirovna konferenca. Do takrat mora biti rešeno vprašanje med Srbijo in Hrvati. Radić je rekel: „Ako Hrvati pri Srbiji ne najdemo dovolj politikov ali pa ako celo ne najdemo nikogar, ki bi hotel priznati nas Hrvate za to, kar smo, to je da smo poseben narod z vsemi konsekvencami, ki sledijo iz tega, obenem pa narod, ki prostovoljno hoče svojo usodo vezati z usodo srbskega naroda, ako se to ne zgodi pred novo konferenco, homo mi Hrvati postavili na tej konferenci formalno zahtevo, da se nam v naših posebnih mejah prizna naša hrvatska individualiteta in da se naš spor s Hrvati izroči Društvu narodov ali pa da ga reši konferenca sama.“ Te Radićeve fantazije znova potrjujejo neresnost moža, kateremu večina Hrvatov zaupa svojo politično usodo.

Sklicanje kongresa demokratske stranke

SEJA PLENUMA GLAVNEGA ODBORA 24. FEBRUARJA, KONGRES V ZAGREBU ALI BEOGRADU 30. MARCA.

Beograd, 4. januarja. p. Demokratski ožji glavni odbor in član odbora poslaniškega kluba DS. so imeli danes sejo od 10. do 13. Seji so prisostvovali Davidović, Pribežević, Marinković, Kumanudi, Savič, Pešić, Veljković, Pera Marković, Krstelj, Grisogono, Sokić, Sumenković, Tadić, Vučević, Pajić, Rafajlović, Sečurov in Sretenović. Na dnevnem redu je bila določitev dnevnega reda kongresa stranke. Kongres se naj vrši 31. marca. Po kraji debati se je sklenilo, da se vsi ti sklepi predložijo poslaniškemu klubu, ki se ima sestati en dan po sestanku narodne skupščine, kar bi bilo verjetno 28. januarja. Dalje se je sklenilo, da se pozovejo vsi okrožni, odnosno oblasni odbori, da se konstituirajo najdalje do 10. februarja.

SNEG V KVARNERU.

Trst, 4. januarja. l. Na Lošinju in bližnjih otokih je večerj zapadel velik sneg. Snega je 16 cm. Ze desetletja se kaj takega ne pominja, toliko manj, ker je snežni oblak prihajal z juga. Velika je škoda na rastlinstvu. Temperatura je bila okrog in izpod ničle.

FINANČNA SANACIJA POLJSKE.

Varšava, 4. januarja. s. Finančni odbor sejma je večerj v tretjem črtanju sprejel zakonski načrt glede sanacije financ in glede valutne reforme. Oba predloga vsebujejo dalekosežna pooblastila za vlado na tem polju.

PREOKRET V POLITIKI ČESKIH NEMCEV.

Praga, 4. januarja. g. Kržžansko-socialni nemški senator dr. Hilgenreiner je objavil v svojem glasilu „Egerlandu“ zanimiv članek proti iredentistični politiki českich Nemcev, ki je vzbudil splošno pozornost. Hilgenreiner se odločno zavzema za politiko realnosti in mirno sožitje s Čehi, ker je sedanja država tudi država Nemcev. Članek končuje z besedami: „Nemci hočemo sodelovati pri upravi države v oni meri, ki odgovarja številu našega prebivalstva in davčni moči. Nova politika v novem letu budi politika nameti ne pa srca.“

Pred konferenco Male antante

IZJAVE MINISTRA GIRSE IN POSLANIKA EMANDIJA. - POLJSKI KOMENTARJI.

Beograd, 4. januarja. r. Rumunski poslanik na našem dvoru g. Emandija je izjavil sotrudniku „Vremenu“: Mala antanta predstavlja sedaj najjačji inštrument za vzdržanje miru in obnovo Evrope. Države Male antante so se združile da vodijo skupno zunanjo politiko, v interesu nacionalnih držav, ki so v grobnem dosegle spojitve svojih nacionalnih idealov in da definitivno izgradijo temelje novega miru v Evropi. V tem smislu je Mala antanta v resnici velika sila, ki je svojo moč preizkusila in pokazala v vprašanju restavracije Habsburžanov in v vprašanju madžarskega posojila. Mala antanta ima na razpolago inštrument, da izvede svoje odločitve in cilje. To so bajoneti 40 milijonov prebivalcev Male antante v slučaju potrebe. Pri ustvarjanju grandioznega dela politike Male antante se morajo njeni državniški brigadi, da se delo za utrditev vezi čim bolj poglobi in da se na prijateljski način čim čišče urejujejo vsa vprašanja. Po tem je jasno, s katerimi vprašanji se bo bavila sedanja konferenca Male antante.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslovaški konzuli v naši državi pozvani v Beograd na konferenco, ki je že večerj začela svoje delo v češkoslovaškem poslanštvu. Razen tega obstoji namena, da se v kratkem skliče konferenca o vprašanju madžarskega posojila.

Beograd, 4. januarja. r. Pomočnik češkoslovaškega ministra za zunanje stvari minister Girsa je podal sotrudniku „Politike“ izjave o pomenu konference Male antante. Delo konference bo zelo obsežno in detajlno. Vršijo se predela za trgovinsko pogodbo med Češkoslovaško in Jugoslavijo ter so bili vsi češkoslo

Zbor ljublj. zaupnikov JDS.

Ljubljana, 4. januarja.
Nocoj se je vršil v dvorani Kazine zbor ljubljanskih zaupnikov JDS. Vse stranske organizacije so odposlale svoje pooblaščenke delegate, ki so napolnili dvorano. Bilo je navzočih nad 800 zaupnikov.
Zboru je predsedoval poslevoedeči podpredsednik JDS dr. Dinko Puc, ki je takoj dal besedo predsedniku ljubljanske organizacije JDS ministru n. r. Žerjavu.

POROČILO DR. ŽERJAV.

Toplo pozdravljen je poročal dr. Žerjav o zunanjem in notranjem položaju.

Spor z Italijo

se zaostre. Italija proti nam izgraja anglo-francosko rivaliteto. Naša zunanja politika ni jasna in je nesamostojna. Vlada, sestavljena iz enega samega plemena ni jaka dovolj, da da končno orientacijo naši zunanji politiki in izvede likvidacijo spora z Italijo, ki je neobhodno potrebna.

Tudi v notranji politiki se mora vlada enkrat odločiti. Lansko

parlamentarno leto je bilo sterilno.

Osnovni zakon od sedanjega vladarja poslanih v izvršilni pokaznje, da brez temeljitega popravka ne more. Invalidskega zakona vlada sploh še ni predložila. Vse drugo izenačenje zakonodavstva, zlasti davčnega je padlo pod mizo. Tudi naš predlog, da se za prehodno dobo direktni davki kontinuirajo po davčnih pokrajinah, se neče uvaževati. Zlatje JDS stopila, da bi to bila dolžnost vlade, na dan z načrtom za decentralizacijo.

SLS je z negativno svojo politiko zapravila celo leto. Njeno hrikanje je proti Šhom pa nam je moralno silno škodovalo.

Apeliramo na SLS,

da zdaj ne zaneže poravnave v korist decentralizacije, ampak sodeluje, da se vračanje državne organizacije odstavljajo z dnevnega reda. Radikalna stranka, kakor je v npravnem okviru bila nesposobna priti čez mrtvo točko, je organizirala intrigo proti demokratom v Sloveniji.

V nasprotju z mišljenjem, ki ga je govorniku opetovano izjavil gosp. Pašič, se strelala pod Hribarjem in kasneje naš protiklerikalni front v hrbet. Zlatje na, ko se se pokazali prvi uspehi naprednega bloka, je organizirala takozvani Ravniharjev blok.

Govornik se je nato nečal s

naprednim blokom,

ki že po svoji osnovi ne nomenj likvidacije naprednih strank. Če pa se bojo malenkostni vodje upirali jasni želji naprednega blokista, zna priti, da bodo likvidirani s svojimi grupami. V bloku bo oni nabhli viden, ki bo nabhli delal. Za grupe brez časovnika bi blok dal tako publiciteto, da bi imelo od nje ravno one posebno korist. Ostal bo oni, ki bo delal.

Glede ljubljanskega mandata

je govornik priobčil poročilo in korespondenco in je zlasti dokazal pravilnost naše zahteve, da NNS pošteno plača svoj delež na stroških v ljubljanski volilni borbi. Načelstvo JDS je po ugotovitvi dejanskega stanja 12. septembra 1923 sklenilo, da pogodbe ne pravice NNS toliko časa počiva, dokler ona s svoje strani ne izpolni poročila. Nato je načelstvo NNS odgovorilo s pismom, ki je našim v politični zgradovini izjavilo, da neče nič plačati če pa JDS misli, da ima NNS kaj plačati.

na gre na sodišče.

(Vsestransko ogorčenje, ki se pojavlja v medijih, ki jih ni možno ponoviti.) Govornik se čudi, kako je gosp. dr. Triller mogel kaj takega podpisati. (Viharni medklici.) Ob novem letu je dr. Triller naznanil gosp. Reiserin, da pojde g. Ravnihar v radikalni klub. (Splošno ogorčenje.)

Ob sklepu pogodbe se je v tem oziru nam dala čisto druga izjava.

JDS se bo pogodbe točno držala, če bodo vsi predpogoji na nasprotui strani obstojali in bodo izvršeni.

Govornik se je končno bavil z razmerjem bank do javnega življenja.

Doživeli smo unikum, da je »Jadranska banka« na običnem zboru naskočila politično stranko, jo napadala v časopisih, ustanovila politični oddelček, lastno tiskarno, časopis za strankarsko kampanjo. Zato je potrošila milijone. Danes je zopet ustanovila nov dnevnik pod firmo nekega konsorcija. Dasi neradi, mi se branimo in danes stoji napadalec na lastnih razvalinah. Banke naj dajo mir politiki, naj se vanjo ne mešajo. (Viharno odobravanje.) Mi si prepovemo vsako in vsakega vmešavanje bank v naše stranke. (Dolgotrajno ploskanje.) Kdor tega ne bo uvaževal, naj si pripiše posledice.

Letos čaka stranko ogromno delo. Mi smo že

dobro pripravljeni.

Naše organizacije so trdne, povsod je onažati nove energije, novo življenje. Na kulturnem in političnem polju smo delavni in uspehi se že kažejo. Tudi v delu za napredni blok ne bomo odnehali in v vsiemnem naporu vodstva stranke in vseh somišljenikov bomo tudi ta veliki cilj dosegli. Z viharno pozdravljenim pozivom na vztrajno delo je govornik končal svoje poročilo.

POJASNILA POSL. REISNERJA.

Posl. prof. Reiser je izjavil: Pojasnil vam moram stanje uradniškega vprašanja. Vedno sem poudarjal, da treba ločiti uradniški zakon od ukrepov, ki naj rešijo uradništvo iz današnjega materialnega položaja. Zakon ureja v glavnem le notranje službeno razmerje, ki se mora postaviti na neko bazo solidnega socialnega življenja in pravne sigurnosti, kakor je bilo pred vojno. Poročanje vprašanje uradniškega položaja je treba rešiti s posebnim zakonom, ki se lahko v krajših dobah menja. To je zakon o draginskih dokladah. Kot referent vsega uradništva v državi sem v parlamentu večino sam delal na tej zadevi. V letu 1921 so bile tri spremembe: izenačenje plač, sprejemba draginskih dokladov, konec 1921 nov zakon o draginskih dokladah, ki je večinoma moje in dr. Žerjavovo delo. Leta 1922 je prišel na vrsto uradniški zakon. Naše delo so pa pokvarili in zakon je bil 1. 1923. sprejet v mnogo poslabšani obliki. Sploh je značilo pretekle leto popoln zastoj v našem vprašanju. Delo radikalne vlade je obstajalo v tem, da poskuša že itak slabi zakon še okrniti in poslabšati. Predvsem je padlo vprašanje preskrbe naših starih upokojencev z dnevnega reda. Kar smo zgradili z velikim trudom, so radikali z enim mahom podrli. Popolnoma je počivalo vprašanje poboljšanja draginskih dokladov. Postopanje vlade je bilo npravnost varanje državnega uradništva. Zastopnikom uradništva je g. Pašič in drugi ministri večkrat izjavili, da se položaj mnogo zboljša z novim zakonom. Niti črtica od teh lepih obljub ni bila dosedaj izpolnjena. To kar nam sedaj obljubljajo za novo leto, je sramota za vlado. Kako malo se briga vlada za izpolnitev zakona, se vidi iz tega, da finančni minister ne iznese nobenega predloga pred finančni odbor v korist uradništva. Baje je tudi izplačilo predjuma zopet odgodeno.

Na poziv NNS meseca septembra, da odložim mandat, sem odgovoril, da ne smatram uradniškega vprašanja rešene, predno ni uzakonjena uredba o provedbi zakona. Sicer pa sem vezan na sklep načelstva JDS. Mnenje, da obstaja sporazum glede mandata med JDS in NNS na eni strani in menoj na drugi strani seveda nisem nikoli priznal in ga tudi danes ne morem. Načelstvu obeh strank imata sedaj na skupni seji raz-

pravljati ali sem še potreben na svojem mestu kot edini strokovnjak ali ne. S svojim mandatom sem načelstvu JDS na razpolago. (Živahno odobravanje.)

DEBATA.

O obeh poročilih se je razvila živahna debata. O. Gregorka je zastopal stališče, da je pogodba z bvo NNS že končana, ker se od njene strani niso izpolnili pogoji. Zadnji termin je s 1. januarjem potekel. O. Gregorka je stališče tozadevni predlog.

Del. Jurežić je poročal o korakih, ki so jih storile strokovne organizacije državnih nameščencev pri dru. Kavniharju glede ljubljanskega mandata. Državni nameščenci smatrajo, da je posl. Reiser danes nepogrešljiv. Akcija nima strankarskega značaja, kar najbolj dokazuje dejstvo, da je dotične razgovore vodil gospod, ki je politično pristaša dru. Ravniharja. Državni nameščenci ne nehajo apelirati na prevdarnost dru. Ravniharja in njegove grupe.

Predsednik dr. Puc je rezumiral v debati iznesene misli, naker je del. Jurežić predložil resolucije, ki so bile soglasno sprejete. Predlog del. Gregorke je bil odklonjen z motivacijo, da je treba načelstvu prepustiti uvaževanje vseh okoliščin.

ORGANIZACIJSKO DELO.

Končno je predsednik odbora ljubljanskih krajevnih organizacij JDS ravnatelj Jug podal v kratkem načrt, po kojem naj delajo v bližnji bodočnosti posamezne organizacije. Poudarjal je važnost prosvetnega dela, dalje je opozarjal na popravo in dopolnjevanje volilnih imenikov v mesecu januarju in končno, kako naj se pridobiva mladina za strankino delo.

Predsednik dr. Puc je izrazil željo, da bi se vršili sestanki zaupnikov vsake me sec, kar je bilo odobreno ter je ob pol 23. zaključil shod.

RESOLUCIJE.

Zaupnica posl. Reiserju.

Shod zaupnikov JDS za mesto Ljubljana.

1. Izreka zahvalo in zaupanje poslancu Josipu Reiserju za njegovo delovanje. Zlasti na rešitvi uradniškega vprašanja. S sprejetjem takozvanega zakona o činovnikih civilnega reda in kar mu je s'edilo, smatra, da je storjen komaj prvi začetek lahkega koraka k rešitvi celokupne uradniške pragmatike. Vseled tega izreka zbor svojo globoko indignacijo nad načinom, kako vlada rešuje to vprašanje, ki ga smatramo za prvi pogoj naših upravnih razmer.

Vprašanje ljubljanskega mandata.

Rešitev vprašanja znane pogodbe JDS in NNS se prepušča načelstvu JDS, kojega dosedanje sklepe v tem oziru odobravamo, pri lojalni izvršitvi pogodbe pa naj načelstvo ugotovi niene predpogoje in pogoje obstoja in izpolnitve po njihovem duhu in smislu.

Odobritev Marinkovičevega načrta.

2. Izreka zadovoljstvo, da je osrednja JDS začela energično akcijo za razplet nerazrešenega položaja v drž. upravi in želimo, da se v opviru drž. in narodnega edinstva in garancij zani gre do skrajnosti v dekoncentraciji državne uprave in ustvaritvi čim najširših in življenja zmožnih samouprav.

Obsodba intrig proti napredni koncentraciji.

3. Ostro obsojamo, da se skuša naravno in neizogibno po želji celokupnega naprednega življa v Sloveniji lepo razvijajoče se edinstvo naprednih elementov spodbijati z nenaravnimi, proti JDS naprjenimi potezami. Ugotavljamo, da spričo moči in zaslug JDS, ki je najstarejša, najmočnejša in najbolje organizirana napredna stranka v Sloveniji, vsak, ki jo hoče z intrigami in umetništvimi tvorbami potisniti v kraj ali celo izločiti, zavestno zavira na radost klerikalcev ujedinenje naprednih moči. Izreka mo zahvalo in zaupanje vodstvu JDS za delo za napredni blok s pozitivom, naj to delo nadaljuje preko vseh ovir, ki jih stavlja maloštejni ljudje.

4. Z vsi ogorčenostjo protestiramo proti nacionalni mladini, dostikrat narav-

nost narodnim interesom sovražni politiki sedanje vlade, ki nosi v sebi nevarnost, da slovenski del naroda izgubi vero v pravičnost države in da omogoči, da naši nacionalni sovražniki v naši lastni državi dobe gospodarsko in politično nadmoč nad Slovenci kot delom državneuega naroda.

Iz JDS.

V nedeljo, dne 6. t. m. se vršilo sestanki v Blagovici ob pol 12. v gostilni Marije Novak in pa v Trojanih ob 8. popoldne v gostilni Franca Kosička. Na obeh sestankih bo poročal gosp. dr. Ivo Potokar.

Občni zbor krajevne organizacije v polde. Kot delegat iz centralne se Koroški Bell se vrši ob 10. do udeležbi gosp. dr. Rape.

Krajevna organizacija JDS v Laškem. Redni mesečni politični sestanek se vrši, kakor običajno, danes, dne 5. t. m. v gostilni Tadija v Laškem. Somišljeniki, udeležite se ga polnoštevno.

ZVEZA KULTURNIH DRUŠTEV.

V nedeljo, dne 6. t. m. se vršijo predavanja v sledečih krajih: V Zelenikih ob 4. popoldne »O postanku naše države«. Predava g. Fran Majcen.

V Zagorju ob Savi »O socializmu v teoriji in praksi«. Predava g. Stojan Bajčič.

Na Vrhniki »O pračloveku«. Predava g. prof. Dolžan.

Politične beležke

+ Eksekutiva JDS. Je imela v četrtek pod predsedstvom dr. Žerjava sejo v Zidanem mostu, kjer je med drugim razpravljala o narodnem bloku v Mariboru, dalje pa razdelila referate za pripravo na sejo glavnega odbora JDS. z ozirom na Marinkovičev načrt.

+ Shod JDS. v Kranju se je vršil četrtek zvečer pod vodstvom predsednika k. o. JDS. g. Farka ob ogromni udeležbi. Bilo je navzočih nad 300 moč. Najprej je poročal g. dr. Žerjav o političnem položaju. Opozarjal je med drugim, kako umljivo je ostro protestiranje slovenskih občin in korporacij proti sicer zaslužnemu načelniku M. Šaviku v ministru trgovine, ki zastopa mnenje, da naj se industrija preseli v notranjost države. Mož ima pristaše med takozv. radikali v Kranju, ki skušajo zaprečiti nove industrije na Gorenjskem. So še slabši, kakor tisti Vrhniki, ki so pred 70 leti ugovarjali, da bi južna železnica bila speljana skozi Vrhniko. Govornik je čestital kranjski JDS, ki vodi vzorno komunalno politiko. Nato je g. dr. Šabotny podal pregleden referat o delu JDS. za Kranj. Za krasnimi uspehi v občini sami, ki je te dni plačala zadnji dolg, navaja Narodni dom in zgradbo industrije, ki bosta nesla zaslužek vsej okolici in seveda Kranju. Zlatje pa se pripravljamo na novo delo, ki bo pospešilo elektrifikacijo Gorenjske. Zavrženca se ima podaljšati v Kranj, kjer se zgradi kalorična centrala, ki se bo z Završnico snopolevala, kadar nima dovolj vode. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili govorom. Na vprašanje g. Širna'a je dr. Žerjav poročal o težkem boju, ki ga bije JDS. za sanacijo bolniškega zavarovanja, naker je predsednik k. o. g. Fark zaključil zbor z navduševalnim govorom.

+ Voja Lazič proti »Kmetijskemu listu«. Z ozirom na poročilo ljubljanske »Kmetijskega lista«, da se je g. predsednik zemljoradniškega kluba posl. Voja Lazič zelo ostro izrazil proti opozicijalnemu bloku (dotični del njegovega govora smo po Km. I. objavili tudi mi) je posl. Lazič pred svojim odhodom v Zagreb na konferenco zemljoradniške stranke izjavil novinarjem, da se glede opozicijalnega bloka niti en, niti stranka še nista izrekla niti za niti proti. Zato so tudi »netočne« vesti o nekakih »jugovih« izjavah, ki naj bi jo od dal na glavni skupščini kmetincev v Ljubljani, s katero on odklanja opozicijalni blok. »Jaz sem« — je rekel g. Lazič — »samo naglasil, da opozicijalni blok

še ne obstoja in sicer zato, ker stvarno nič še ni postavljeno in se še ne ve niti za cilj bloka, niti za program in smer njegovega dela. O tem je bilo dosti govorjeno v javnosti in tudi med posameznimi poslanci. Do tega bloka, mislim, da bo težko prišlo, ker so skupine preveč heterogene in je težko ustvariti podlago za skupno delovanje, ker bi to zahtevalo močno popuščanje od vsih strank. Teli skupini ni lahko dovesti na skupni teren in zato je treba še mnogo razgovorov, ako bi se hotelo to vsvariti. Zato nisem dal nobene izjave niti za niti proti temu bloku, temveč sem samo rekel, da pride težko do bloka.« In kako je falzificiral Km. I. Lazičev govor? Da je predsednik zemljoradniškega kluba odklonil opozicijalni blok, ker je u. e. akcija za reševanje demokracije...

+ Radičevci in nove volitve. Za grebske novice poročajo, da se je načelstvo HRSS v četrtek ob 5. popoldne do poznih nočnih ur posvetovalo o Radičevem delu v inozemstvu ter o sporočilih, ki jih je Radič poslal po podpredsedniku stranke dr. Mačku. Na seji je bilo sklenjeno več važnih sklepov o pripravi za nove volitve, kakor je v to svrhu dal Radič posebna navodila.

+ Razpoloženje džemijeta. Pišelo listi, da je med radikali nastalo zadnje čase čudno uganjanje, ali so džemijetovci monarhisti ali republikanci. Službeni naziv stranke je sicer Organizacija muslimanov kraljevine SHS, kar pa jih ne ovira, da ne bi v svojem organu »Haku« neprestano hvalili republiko. Zdat je ministar ver g. Jančič prevzel nalogo, da podrobneje prouči džemijetovce. Kdo bi famoznim radikalskim zaveznikom poznal glavo in obisti, če jih še radikali sami ne poznajo!

Objave

× Za »Trgovski ples«, ki se bo vršil danes v soboto ob 20.30 zvečer v veliki dvorani hotela Union, vlada vesplošno zanimanje in obeta biti v resnici ena najslajnejših plesnih prireditelj letošnje plesne sezone. Ker je vstop dovoljen le proti vabilu in so ista že razposlana, se naprošajo vsi oni, kateri bi bili pri obilnem razpečavanju vabil pomotoma preizreli, kakor tudi vsi prijatelji društva, ki bi se želeli plesa udeležiti, pa nimajo vabil, da to nemudoma prijavijo društvi in pisarni Slov. trg. društva »Merkur« v Ljubljani, Gradišče 17, I. nadst., (telefon 552).

× Klub plesovodij v Ljubljani naznaja, da se vrši dne 7. februarja 1924. v veliki dvorani Uniona plesni turnir za amaterje. Program sledi.

× Nedeljski tečaj o teoriji železobele na se prične na željo nekaterih gospodov v nedeljo dne 13. januarja. Pismena in ustne informacije se dobe v tehniški pisarni, Tižnska cesta 2.

× Sportni klub »Svoboda«, Ljubljana vabi na zabavni večer, ki ga priredi danes, v soboto v hotelu »Tivoli« z raznovrstnim sporedom in plesom ob 20. uri Vstopnina 5 Din.

× Zaključni venček dij. plesnih vaj v Kranju, ki bi se moral vršiti danes, je vsoled nesreče g. Stanka Petriča prišel na poznejši čas.

× Društvo polie. nameščencev v Celju priredi pod pokroviteljstvom g. vladnega svetnika in vodjo okr. glavarstva v Celju dr. L. Žužeka, v soboto dne 5. januarja 1924. ob 8. uri zvečer v hotelu Union I. plesni večer z bogatim srečlovom in šaljivo pošto. Svira vojaška godba iz Maribora. Cenj. občinstvo s uljudno vabi k tej prireditvi, ker je šteti dobiček namenjen za podporni sklad.

× Mesarski pomočnik in begunca iz ta službe. Jugoslav. Matica priporoča tako topio in prosil, da se tozadevne p. nudbe pošljejo njeni pisarni, Pred št. 21. I. nadst.

× Polzvedbe. Na Rakek se je v vltu zatekla lovska pisca—ptičarka rjavharve. Shranjena je pri g. L. Demšar. Kdor jo pogreša, naj se javi pri Slo'ovskem društvu v Ljubljani.

× Manjša vsota denarja je bila na lena. Dobi se: Marija Klun, Wolfova ul. 8.

Kulturni pregled

Ljubljansko marionetno gledališče med prazniki

Za božič je priredilo ljubljansko marionetno gledališče predstavo lepe nove igre »Gozdni kralj Lavrin«. Igra je krasno uspeša. Z njo so se naši igralci zopet pohvalno izkazali. Obe slovenski lutki, slikar g. Klemenčič je igre opretil s novo scenografijo. Na Stefanovo pa je slavila Gašperčkova družba svoj prvi jubilej — stoto predstavo. Za proslavo je igrala Pocičjeve »Carobne gosli«. Pred igro je nastopil Gašperček s prologom. Oder je bil poln lutk, vseh naših znank in znancev, ki smo jih kdaj videli na odru. Junak dneva je bil Gašperček, ki je nastopal skoraj pri vseh igrab in bil v mnogoterih tudi glavna oseba. Lutke so priredile slavnostni koncert, nato pa je imel Gašperček svečan govor. Spominjal se je v n'jem preteklih časov in našel vse igre, ki so se igrale. Seveda je govoril v verzih. Povedal je, da slavi jubilej zato, »da gledamo nazaj in vidimo napreje«. Spominjal se je tudi svojega mojstra, ki je ustvaril gledališče za de so in ni pozablil omeniti dobrih in slabih njegovih uspehov. Zastati lutke

Občinstva je bilo na dan jubileja mnogo, prišli so celo gosti z dežele. Pred novim letom se je ponavljal »Mrtvec v rdečem plašču«, na novega leta dan pa se je igrala igra »Princ Rožencvet in princeza Lilijana« in burka v enem dejanju »Preskušnja«. Zlat, da je bil obisk pibel. Prazniki so pač ubogim atkom izpraznili možnjike... Marionetno gledališče komaj krije svoje stroške in je potrebno podpore, zato mu jo dajmo! Ali dandanes ni več nobenega mecen, ki bi podprl to ustanovo in omogočil revnim otrokom najlepši užitek, katerega moremo nuditi mladini?

Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani. Z soboto napovedana predstava odpade. Predstava se vrši v nedeljo. Igrajo se »Male roke«.

Koncert baritonista dr. Aleksandra Rigo se vrši neprekinjeno v četrtek dne 10. jan. v Filharmonični dvorani. Spored objavimo jutri. Vstopnice v Matični knjigarni.

Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo dne 6. jan. ob 10. uri dopoldne v zborni dvorani na univerzi eno vsakomur dostopno predavanje o

temi »Kulturne in nekulturne strani kin«. Predava g. Fr. Cibelj. Vabimo vse, ki se zanimajo za to važno kulturno vprašanje.

Uvod k umevanju umetnosti. Kurz Umetnostno zgod. društva se nadaljuje v soboto dne 5. jan. ob 18. uri v zborni dvorani univerze. Predava dr. Vojoval Mole: Vsečina o umetnosti.

Plesni večer v Mariboru. Kakor smo že poročali, priredi dne 9. jan. ob 20. uri v mariborskem gledališču gđ. Rut Vavpotičeva, solopesalka ljubljanske opere, večer klasičnih in modernih plesov. Spored obsega: Chopin: Valse v E-molu, Mendelssohn: Pomladni possem, Čajkovski: Jesenska pesem, Schumann: Elan, Čajkovski: Chanson triste, Grieg: Škrat (Puck), Škerjanc: Iz suite k Zlatnemu meščanu a) ljudski motiv in b) groteska Rahmaninov: Polihinelli.

Nova izdaja učne knjige za poljsko literarno zgodovino. Najbolj znana učna knjiga za poljsko literarno zgodovino je bila Feldmannova knjiga o sodobni poljski literaturi. Leta 1918 je ta knjiga izšla v šesti izdaji. Naklada je kmalu pošla. Pisec W. Feldmann je medtem leta 1919 umrl v Krakovu. Feldmannova obitelj je poverila ureditev nove izdaje varškemu literarnemu kritiku St. Lamu, ki je sedaj oskrbel sedmo izdajo Feldman-

novega dela. Knjiga nosi naslov Wpoljezna literatura polska 1864—1923. Lamova izdaja Feldmannovega dela je izpopolnjena z bogatimi biografskimi in bibliografskimi podatki. Lam je knjigi dodal tudi splošno sliko o stanju poljske književnosti po osvoboditvi. Istočasno je publiciral lastno priročno knjigo o poljskem slovnstvu v zadnjih 25 letih. — Knjiga ima značaj literarne antologije in obsega gradivo od leta 1897 do danes. Avtor pravi, da je svoje delo namenil širokim masam javnosti in študirajoči mladini. Lamova knjiga je opremljena s slikami in je priporočljiva vsakomur, ki hoče dobiti jasev vpogled v najnoveše idejne smeri poljske literature izza zadnjega četrstoletja.

Ljubljanska drama.

Sobota, 5. »Nju«. P. Nedelja, 6. ob 15.: »Peterčkove poslednje sanje«. Ljudska predstava. Ob 20.: »Golobček«. Izv. Ponedeljek, 7.: »Mogočni prstan«. A. Torek, 8.: Zaprtu. Sreda, 9.: »Smrt majke Jugovića«. Voljaška predstava. Četrtek, 10.: »Osma žena«. C. Petek, 11.: »Golobček«. B. Sobota, 12.: »Hamlet«. Izv.

Nedelja, 13. ob 15.: »Mogočni prstan«. Izv. Ob 20.: »Osma žena«. Izv. Ponedeljek, 14.: »Golobček«. P. Torek, 15.: Zaprtu.

Ljubljanska opera.

Sobota, 5. ob 15.: »Mignon«. Dijal predstava. Nedelja, 6.: »Prodana nevesta«. Ljska predstava. Ponedeljek, 7.: Zaprtu. Torek, 8.: »Poglavci«. C. Sreda, 9.: »Suzanina tajnost, Mozart Salieri, Gianni Schicci. B. Četrtek, 10.: »Tosca«. E. Petek, 11.: »Suzanina tajnost, Mozart Salieri, Gianni Schicci. D. Sobota, 12.: »Mignon«. A. Ostovanje. ge. Wesel-Polla. Nedelja, 13.: »Seviljski brivci«. Ljud predstava. Ostovanje ge. Wesel-Polla. Ponedeljek, 14.: Zaprtu. Torek, 15.: »Mignon«. B. Ostovanje ge. Wesel-Polla. Mariborsko gledališče. Sobota, 5.: »Onstran življenja«. Pr jera. Izv. Nedelja, 6. ob 20.: »Lumpaci-vagab Izv. Sentjakovski oder v Ljubljani Nedelja, 6.: »Male roke«.

Naši kraji in ljudje

Z GALERIJE.

Če že, v predelih ne žurnalskih, v širokih epih bi kazalo veličati heroje naših zmed in zmot, v spomin sodobnikom v ogled potomstvu.

Na Dunaju sedi Radic. Dolgovezne so popevke o republikli, čudotvorni svetu diki: jaz bi zajel romanco: Radic sedi v kafani «Zum Auge Gottes», sreba črno kavo. Ljuto rakijo, prijatelji mu pridejo v posete. Iz Pešte mrki Sarkodit, iz Jugoslavije preveljane glave dr. Korocko, še iz Bosne ponosne dovede čudna pot v cesarsko mesto Habsburga Hrasnicio. Junaki razglašene slave, silni na mejlanu, silnejši na divvanu. Stiva Radic jih časti ko v rodni svoji hiši in vsem je žal ugaslih carskih «Hajlev, propalih dvorov. Le eden je med njimi srečnik, to je Habsburg Hrasnicio, ki še ni videl Dunaja od znotraj in je zadovoljen, da vidi, kar se še videti da, in je vseeno za republiko. Dunaj, Beč, Wien ... du Stadt meiner Träume, tako bi izzvenela romanca.

V Zagrebu sodijo Paskijevića. Razprava je pri kraju, piše se obsodba. Paskijević, tako se je dognalo, je zrel falot in ne spada v zapore za m' lino, torej ga presadijo med stare izkušene arestante. A je Paskijević iz fine hiše in protestira. Celico dobi s separatnim vohom, elektriko in kopalnico. Ne bo pošil računalni šimi-čipele, ozko prikrpna moda bo po njem odšla v kraljstvo za mlade lopove iz boljših hiš. Fina vzgoja pomeni marsikaj.

Ob vrtnanju kornuclje znotraj, izizvanj s strani in reškega vnašanja, prihaja razveseliva vest iz Beograda. Narodna Obrana, ki od nekada čuva znameniti in vzvišeni ell, da državo brani pred kremelj pljačkašev in zlobnih elementov, je bila nedavno oblačena za dvoje novih sil: v njen centralni odbor sta prišla dr. Vojislav Janjić, sedanjji, in dr. Laza Marković, bivši minister. Janjić slovi po svojem lenem tenorin, Laza Marković pa na splošno kakor omenjajo novine.

Ha.

59. ZREBANJE LJUBLJANSKIH SREČK

Se je vtrilo dne 2. in 3. t. m. na ljubljanskem magistratu. Vseh števil je bilo izrebranih 5151. Od teh je prvih 23 števil zadelo glavne dobitke. Te številke so naslednje: 12.674 (12.500 Din), 54.006 (10.000 Din), 35.592 (500 Din), 60.450, 11.332, 15.023, 35.235, 60.349 (po 300 Din); 55.113, 40.130, 61.066, 40.06, 28.601 (po 250 Din); 2130, 42.644, 55.610, 12.377, 21.442 (po 200 Din); 3491, 45.554, 33.660, 18.700, 60.114 (po 50 Din). Ostale izrebrane številke dobe po 15 Din.

Vreme

4. januarja:

Označbe značijo po redu od leve na desno: kraj in uro opazovanja, zračni tlak, temperatura, veter, oblačnost, padavine v mm.

Kratice za označbo vetra: s. = severni, j. = južni, z. = zapadni, v. = vzhodni, bv. = brez vetra, sv. = severovzhodni itd.

Kratice za označbo oblačnosti: o. = oblačno, do. = deloma oblačno m. = mevla, j. = jasno itd.

Ljubljana ob 7: 763,6 -0,6, j. sneg, 3,4 Ljubljana ob 14: 762,9, 1,2, bv., sneg, - Ljubljana ob 21: 764,6, 0,7, bv., sneg, - Zagreb ob 7: 762,0, 1,0, bv., megla, 0,1 Beograd ob 7: 761,7, 3,0, sz., megla, 0,1 Dunaj ob 7: 760,9 2,0, zapad., dež, 1,0 Praga ob 7: 762,6, -3,0, zap., sneg, 6,0 Inmost ob 7: 762,7, 3,0, brezv., obl., 3,0 Barometer višji, temperatura višja, - Sonce vzhaja ob 7,44, zahaja ob 16,44.

Dunajsko vremensko poročilo, Gorki tapadni zračni tok je došel do vzhod-

nega roba Alp. Temperatura je v dolini povsod dosegla ničlo. Na Dunaju se je temperatura dvignila na 3 stop. nad ničlo, pa je opoldne zopet padla pod ničlo. Na Češkoslovaškem ni mraz skoraj nič popustil. Napoved za soboto: Večinoma nejasno. Temperatura se bo znižala pod ničlo. Sneg in severni vetrovi.

400-letnica Maruličeve smrti

5. januarja 1924 se bo slavila v Dalmaciji 400-letnica smrti velikega splitskega pesnika, pisatelja in zgodovinarja Maruliča, čigar ime je znano povsod v Evropi.

Marulič se je pojavil v literaturi obenem s Petrom Hektorovičem in Petrom Zoraničem na podlagi srednjeveške latinske poezije in krščanske filozofije proti trubadurski liriki in zlasti proti humanizmu. Trubadurska lirika je prišla v Dubrovnik in Dalmacijo iz Italije in se je razširila tudi po otokih. V zvezi z reakcijo proti tedanjemu humanizmu je razvila hrvatsko umetno književnost.

Marko Marulič se je rodil v Splitu l. 1450. kot sin patricija in splitskega odvetnika. Mladost je preživel nemirno, pozneje pa je nezadovoljen s svetom šel v samostan. Umrl je 5. januarja 1524.

Na polju filozofije (v latinskem jeziku) si je pridobil slavo in poznanje v vseh narodih Evrope z dvema največjimi deli: «De institutione bene vivendi», ki so doživeli 20 izdaj in z «Evangelistarium». Manjše vrednosti so: «De humilitate et gloria Christi», «Dialogus de laudibus Herculis a Christianis scriptus» in «Quinquaginta parabole». Tu se jasno kaže Marulič kot mislec predreformacijske duhe in bojevnik protihumanizmu.

Na polju zgodovine je znan s prevodom «Regnum Dalmatiae et Croatiae gesta». Na polju poezije nam je zapustil med drugimi: «Poematum libri VII.» in «Dividuos carmen libri XIV.» Kot pesnik se je obrnil proč od humanizma in trubadurske poezije.

Vsa ta dela so pisana kot je razvidno v latinskem jeziku, ki je prevladoval tedaj v znanosti in poeziji.

Prvo Maruličovo hrvatsko delo pa je znamenita epska pesem «Judita» v 6 spevih, obenem tudi največje Maruličovo hrvatsko delo. Sleda sicer še: «Istorija od Suzanne» in «Stumačenje kuta». Marulič je tudi prvi hrvatski pesnik, ki je pisal v prozi.

Iz teh skromnih podatkov je razvidno, da je Marulič eden najproduktivnejših in najboljših pisateljev svoje dobe. S svojim delom se je proslavil tudi izven mej ožje domovine.

Poklicno gasilstvo v Ljubljani odpravljeno

Kakor smo že večeraj poročali, je pokrajinska uprava ugodila prizivu obč. svetnika gosp. Josipa Turka proti «organizatornemu» statusu mestnega poklicnega gasilstva ljubljanskega, kakršen je bil sprejet od črno - rdeče magistratne koalicije. Pokrajinska uprava je v tem oziru šla do kraja ter je ustanovitev poklicnega gasilstva sploh sistrala.

V utemeljitvi tega ukrepa pravi pokrajinska uprava: Razveljavlja se sklep glede ustanovitve «poklicnega» gasilstva, ker za tako velkopotezno ustanovitev ni za sedaj še nikake najne, neohodne in neodločljive potrebe in ker dotičnih oziromnih stroškov ne prenaša sedanji skrajno neugodni finančni položaj mestne občine, ki tiči v prav težkih dolgovih in ki pobira občinske doklade, naklado in davščine, katere so z ozirom na sedanje splošne gospodarske razmere že dosegle svoj višek. Tudi je pripomniti, da je

med prebivalstvom, se je zahvaliti na popularnosti smučarstva. Oblasti so popolnoma pravilno uvidle, da je v zdravem in pravilnem izvajanju tega sporta dano najuspešnejše sredstvo za boj proti alkoholizmu in tuberkulozi, ki sta ogrožala norveško raso. Naslednji, ki so se pokazali, gredo preko pričakovanja. Zdrav. trd. odporen je narod norveški, smučarstvo mu je prešlo v meso in kri; od najvišjega gospoda in od najubožnejšega kmeta se uporabljajo smučke, ki so postale že nenačelostljiv faktor v življenju vsakega Norvežana.

Komaj se je mladi Norvežan naučil hoditi, si že natakne smučke. On raste pravzaprav na smučeh, in smuč nastaja z njim. Polagoma se seznani s težjimi tereni, z izvežbancimi smučarji: zopet pozneje se udeležuje tekem na krajših, potem na daljših progah, ter končno popularnih tekem v skoku, ki mu dajo olajšnost, zaupanje v samega sebe, hladnokrvnost in ki mu končno zagotovijo močnejstvo na smučeh.

Zarav, nobena druga država nima tako prikladnega in množičnega terena in tako dolge sezone (od Božiča do Velike noči) kot ravno Norveška. Zima bele daje Norveški pravo obličje in je pogled na zasnežene gozlove in gore ter na zamrznjene florle (izgov. flur) karakterizira to severno zemljo

prostovoljno gasilsko društvo dosegaj v splošno točno vršilo svoj posel.

Pokrajinska uprava obenem zabranjuje, da bi osebe in materialne potrebe izkrajnega gasilstva, ki izhajajo iz razveljavljenih sklepov magistratne večine bile upoštevane v mestnem proračunu. Mestna uprava naj požarno pomoč vrši začasno kakor doslej s podpiranjem in nadzorstvom prostovoljnega gasilstva, obenem pa naj mestna občina proučava skupno s prostovoljnimi gasilstvom, kako bi se gasilstvo najcenejše in čim najuspešnejše organiziralo.

S tem je blaznost klerikalne gasilske armade z generali, oficirji, mojstri in milijoni ljubljanskih davkoplačevalcev ukinjena. Branddirektorja je konec ...

Božič naših akademikov v Pragi

Predsednik češkoslovaške republike dr. Masaryk se spominja vsake božične praznike tudi jugoslovanskih akademikov, ki bivajo v Pragi. Ze šesto leto skrbi on za to, da bi jugoslovanski dijaki, daleč od svojih toplih in domačih ognjišč, čim lepše proslavili božični večer. Letos je predsednik Masaryk poklonil našim dijakom z neek 5000 čeških kron in ob tej priliki izrazil željo, da jugoslovanski in češkoslovaški akademiki skupaj prežive božični večer. Jugoslovanskim in češkim akademikom je bila prirejena v veliki dvorani palače «Studentske Strakove Akademije» krasna večerja z zabavo in darili. Bilo je prisotnih 70 Jugoslo-

vanov in 80 Čehov, ki tudi niso mogli obhajati božičnega večera pri svojih sorodnikih.

Večer je bil prava manifestacija mlade jugoslovanske in češkoslovaške inteligence. Predsednik «Akademije dr. Flalka je prisrčno pozdravil Jugoslovane. Za tople besede se mu je zahvalil naš rojak inženjer Vojislav Gomis, ki je nazdravil Masaryku in češkemu narodu. Večerja je bila bogata in so se jedila servirala po starih čeških običajih. Ko so se prižgale sveče božičnega drevesca, so Jugoslovani zapeli «Narodil se je kralj nebeski». Čehi so zapeli «Roždestvo Tvoje». Pozno v noč se je razvila prisrčna zabava, ob pevanju narodnih pesmi.

Kuluk-kolo

Svira gajde Člca Baja kuluk — kolo ringaraja, Turčin, Švaba, Pilpogača

I Korošec — složna brača, kolo - kuluk, ajde, ajde, Člca Baja svira gajde..

Domače vesti

* 15.000 uradnikov reduciranih. V vseh ministrstvih se vrši te dni redukcija državnih uradnikov. Kakor javljajo iz Beograda, bo reduciranih nad 15.000 uradnikov. Tozadnji ukazi bodo objavljeni že tekom prihodnjih dni, nakar prične ministrski svet z razvrščanjem prevedenih posameznikov v kategorije. To bo trajalo približno dva meseca, ker bo treba pregledati dokumente vsakega posameznega uradnika.

* Kraljev in kraljicini božični dar za najmlajšega učenca na drž. realni gimnaziji v Celju je dobil sedmošolec Božidar Cernej, sin okrajnega šolskega nadzornika Lud. Cerneja v Celju. V navzočnosti učiteljskega zbora in součencev mu je izročil izredni dar ravnatelj Jeršnovič s toplimi besedami in s primerljivi patriotičnim nagovorom.

* Tragična smrt mladega ljubljanskega akademika. V Kranju je v četrtek opoldne smrtno ponesrečil služatelj ljubljanske filozofske fakultete, Stanko Petrič. Ob bregu Kokre je nabiral bršljan za dekoracijo dvorane pri plesnem venčku gimnazijcev, ki bi se imel vršiti danes 5. januarja. Pri trganju mu je spodrslilo in je padel raz pečino 20 metrov globoko v strugo Kokre. Nesrečni dijak si je pri padcu razbil lobanjo in zlomil levo roko. Smrtonesvarno ranjenega so sicer takoj propeljali domov in mu nudili zdravniško pomoč, vendar pa je v noči od četrtega na petek podlegel težim ranam. Pokojnik je bil nadarjen dijak, neumoren delavec pri številnih narodnih društvih in blagega značaja. Njegova tra-

gična smrt je vzbudila v Kranju splošno sočustvanje. Pogreb se vrši danes v soboto 5. januarja. Ave, anima candida!

* Smrtna kosa. V Parizljah pri Braslovčah je dne 2. t. m. umrl posestnik Franc Prislan v starosti 83 let. Prislan je bil prvi narodni župan v Braslovčah.

* Umrl v Ljubljani. Od 1. do 4. januarja so umrli v Ljubljani: Josip Ponikvar, posestnik, star 73 let; Anton Drča, dlnarjev sin, 2 leti; Josip Veter, tovarniški kovač, 77 let; Antonija Trefalt, žena mestnega delavca, 54 let; Marija Kok, bivša kuharica, 88 let; Jernej Caplen, delavec, 48 let; Marija Ponderlak, bivša kuharica, 51 let; Luka Skvare, progovni delavec, 27 let; Alojzja Benedik, delavčeva žena, 83 let; Vilko Juršič, sin elektromonterja, 3 leta; Pavla Erzar, rejenska, pol leta; Anton Lapojne, tovarniški ravnatelj, 45 let.

* Oseba vest. Na lastno prošnjo je bil upokojen višji pisarniški oficirjal pri okrožnem sodišču v Celju, g. Adalbert Kopač.

* Inženjski izpit je napravil z dobrim uspehom na gozdarski visoki šoli v Zagrebu g. Krsto Mozetič iz Mirna na Goriciem.

* Pravilnik za poštno-avtomobilski promet. Minister pošte in brzojava je podpisal novi pravilnik za poštno-avtomobilski promet, s katerim se ureja razmerje avtomobilskega prometa napram potnikom ter dočla tarifa in meje prometa posameznih poštih avtomobilov.

* Kako je naraščala draginja l. 1923. Zagrebška mestna aprovizacija je objavila poučno ugotovitev glede porastka

cen življenskim potrebščinam v pretekle letu 1923. Splošno so se zvišale cene življenskim potrebščinam za 50 odstotkov. Govedina prve vrste se je podražila za 43 odstotkov, druge vrste za 87 odstotkov, teletina za 50 odstotkov, svinjina za 33 odstotkov, mast za 30 odstotkov, mlečni izdelki za 28 odstotkov. Približno v isti meri so se podražile tudi življenske potrebščine v Ljubljani.

* Dijaške štipendije. Minister prosvete je dovolil, da se štipendijam dijakom, katerih roditelji so državni uradniki, izjemoma smejo izplačati štipendije za zimski semester 1923/24, četudi so izgubili pravico do štipendij — seveda le pod pogojem, ako izpolnijo ostale obveznosti.

* Nov dimnikarski tarif. Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani je odobrilo nov cenik za dimnikarska dela v Ljubljani. Novi tarif je nabit na magistratni deski in ga je dobil proti povračilu stroškov v mestnem ekspeditu.

* Prepoved avstrijskih dnevnikov. V hitrem redu je naša vlada prepovedala prihajanje avstrijskih dnevnikov, tako «Neue Freie Presse», «Wiener Tagblatt», «Tagespost», «Wiener Journal». Na vsi-rajšem zborovanju «Zveze industrije» v Ljubljani je opozoril g. dr. Fran Windischer na to omejitev, katere je zelo neprijetna za naše gospodarske kroge in njih organizacija, osobito ob času, ko pripravljamo trgovinske pogodbe in pa uveljavitev konvencij, sklenjenih z Avstrijo. Takša duševna blokada slabi naš položaj in nam onemogoča redno informacijo o preveznih dogodkih v državi, s katero vzdržujemo jako tesne kupeljske stike. Z odobravanjem je bil sprejet so-

Iz domovine smučkega sporta

Sedaj, ko se je pri nas smučki sport že prucej razvil, pozleimo malo v domovino, tega najlepšega zimskega sporta, v daljno severno Norveško. Nobena druga država nima toliko prirodnih pogojev za razvoj smučarstva, kot ravno ta, za smučarja in sploh zimkeza sportnika obiljubljena država.

Izmed vseh narodov, ki goje smučanje, so Norvežani na prvem mestu. Ostro severno polnočje, trda in dolga zima, ki pokriva po pet mesecev letno deželo s snegom, so pripomogli k temu, da se je smučarstvo na Norveškem razvilo do današnje stopnje.

Smučki se uporabljajo na Norveškem že od davnih časov. O njih se govori že v starodavnih sagah (pravljicah). Kot sport so se začele uporabljati smučki v okraji Telemarken pred približno šeststo leti. Tudi zgodovina nam govori o mnogih vojnah, ki so se jih udeleževali vojniki in kmetje na smučeh.

Prvotni Telemarkenski so obliko smučki izvečali iz smučkega sporta tako izpopolnili, da so si ustanovili klasično metodo smučanja, ki jim je zagotovila prvo mesto v državi. Počasi se je razširil ta sport tudi na mestne prebivalce, ki so se kmalu tako izučili, da so postali lovci tekmovalci svojih telemarkenskih njižimov. Tudi uveljavitev oblik, ki so delale na to, da ta sport kolikor mogoče razširi

in narod bolje kot kopice potopisov. Najlepši čas za smučarja je tam od februarja do konca aprila, ko solnce že počasi dohva na moči, toda še ne škoduje snegu.

Na Norveškem je malo kraljev, kjer bi se ne mogel izvajati smučki sport. Toda le mal del sportnih središč je stopenj tujeem, to pa vsled nedostatnih komunikacij in pomanjkanja hotelov. Vendar se je v okolici Christianije in po zapadni obali, kamor se povsod lahko pride z ladjo, v tem oziru že nrecelj zhotelo. Najznamenitejša središča so: okolica Christianije, Gjøvik (izgov. jörik), Finse, Gudbrandsdahl, Slamar, Bæfjallik i. dr.

Visoko ležeča mesta kot Finse imajo zimo, oziroma sneg po celo leto. Še v avgustu so tam vrhovi valovitih hribov pokriti s snegom. Nad vse blelen kraj za smučki sport na je Holmenkollen nad Christianijo svetovno-znan po vsakoletnih velikih smučkih tekmah.

Nore se torej reči, da počne zimska sezona tam že koncem oktobra. Na mestih, kot Finse, je mogoče smučati celo leto in velike tekme se vrše tam o Veliki noči, kljub temu da nade ta večerj pozno v pomlad. V februarju doseže zimska sezona vrhunec. Približno v polovici tega meseca se počne v Christianiji zimskosportne karnevalske svečanosti, ki trajajo do 14 dni. V tem času Christianija sploh ne pride iz

slavnostnih prireditvev. Prvo na redu je svetovno mojstrstvo v drsanju v Stadionu in Norske Skuespillersforbund Masque Ball v hotelu Bristol. Druge prireditve se vrste potem dan za dnem. Zimski sporti na ledu, sankanje, smučke tekme na krajje in daljše proge in končno slalni, težko pričakovani «Holmenkollen». V Holmenkollu, ki leži 4—5 milj od Christianije na hribu Nordmarken, se vrše moštrske tekme v smučanju na 50 km in na 18 km ter tekme v skoku na smučeh. K tem skokom roma vsa Christianija: in skoki, ki se tam dosežejo, 50—60 m, se nam enoh ne bi zdeli verjetni, če ne bi pomislili, da se ti skakači urijo v tem sportu že od mladih noč. Costa in glavna mesta v Holmenkollen je celna smučarjev, sankarjev in čitlivo obloženih ljudi. Tudi okolica karmeroli od črnih pik, hitro se premikajočih, hodijo na smučeh ali na sankah. Na cesti vidimo, kako se ljudstvo spoštljivo umika skupini smučarjev in lo glasno pozdravlja. To so Njih Velikanstva kralj Hakon in kraljica Mand. spremljani po dr. Nansenn, kronprinca Olafu in njegovemu adjutantu, kapitanu Oestgaardu. I ti z ljudstvom uživajo lepi narodni sport.

Smučki so danes po vsej Norveški narodni sport. Na holmenkollski dan so trgovine in uradi zaprti, k tekmam se zbere na tisoče domačinov iz vseh krajev, prisostvuje jim ves diplomat,

ki kor. državni oblastveniki in vsa kraljeva rodbina. Princ Olaf, ki je izhoren skakač, se celo sam udeležuje tekmovanja.

Holmenkollski dan je najlepše, kar more doživeti tulec, sportnik na Norveškem. Skakanja se udeležuje vedno okoli sto skakačev. Vsi ti so že izbrani od posameznih klubov in tako je divota gledati njih eleganco pri skokih. Roz zatrobi, visoko gori se pokaze številka skakača, ki se sedaj spusti dol. Vedno hitreje in hitreje drvi proti odskoku. Ze je tam: že je v zraku ... Tisoči gledalcev pridružujejo sapo in gledajo skakača visoko v zraku, obsevanega od solnca, ki v velkem loku pada proti nohoču. Z neverjetno brzino drvi po doskoku po pobočju, ki nrehaa polagoma v ravino. Še nar kristianji, in akakač stoji na ravni, gremovito nozdrtavljen od navdušenih gledalcev. In tako gre ves dan. — Zvečer in že dolgo v noč gore lučice na kočah okoli Holmenkolla. Smučarji, zbrani v njih si še dolgo v noč privredujejo svoje dohodke tekem dneva. Ne da se jim snati no tolikih divotah.

Na ta način je razumel, in nopolnoma pravilno razumel, ta visoko kulturni severni narod pot nazaj k naravi, ki nas očisti na duhi in osvetchi na telesu in ki tako blagodejno morilno in fizično vpliva na ves narod norveški. Boli tudi nam v zgled!

glasno predlog g. dr. Windhenerja, da je zaprositi merodajna ministrstva za vzpostavitev normalnega položaja glede avstrijskih novic, o katerih se mora priti do objektivno, da večina njih ne piše o naši državi in njenih prilikah v takim tonu, kakor se je v mnogih naših novicah naravnost peripetual. (Kakor se medtem poročila iz Beograda, je prepoved „Neue Freie Presse“ zopet ukinjena. — Op. ured.)

* Nova emisija kolkov. Ker so se pojavili falsifikati kolkov po 50 Din za kolkovanje igralnih kart in dominov, je finančni minister odredil, da se z novim letom pusti v promet nova emisija kolkov po 50 Din. Dosedanji kolki se v roku 90 dni lahko zamenjajo.

* Iz državne službe. Stanko Velkovrh, oficijal tobakne tovarne v Ljubljani, je izstopil iz državne službe.

* Ljudsko gibanje v Mariboru leta 1923. Minulo leto je bilo rejenih v Mariboru 941 otrok, in sicer 409 moškega in 472 ženskega spola. 48 otrok je bilo mrtvorojenih. Umrla je skupno 743 oseb, od teh 419 moških in 324 žensk. Porok je bilo 807, in sicer največ v Slovenski cerkvi 178, nato v magdalenski cerkvi 135 in v stolni cerkvi 91.

* Franc Ravoli: Vsak je sam svoje sreče kovač, ali kako povečam svoje dohodke, se osamosvojam in pridobim premoženje. Pod tem naslovom je izšla v Ljubljanski Zvezni tiskarni 74 strani obsega-joča knjižica, v kateri avtor poasnjuje, kako naj se posameznik usposobi za dober zaslužek (negovanje telesa, življenje pred boleznimi, lepo vedenje, simpatija, splošna politična in gospodarska izobrazba, blagovnanost, ženitev, vzgoja otrok k uspešnemu pridobivanju), kako in kaj je treba delati, kako varčevati in spekulirati, kdaj in kako naj se uslužbenec osamosvoji in kako naj pridobijeno premoženje dobro upravlja. (Knjižigovodstvo, delitev dela, kontrola, soudeležba uslužbenec, zavarovanje itd.). Posebno aktualno so sedaj, če dobimo efektivno borzo v Ljubljani, navodila, kako je treba spekulirati z nakupom in prodajo delnic na borzi. Knjižica, vsebuje mnogo lepih nasvetov in je pisana v lepem narodnem jeziku. Cena 10 Din.

* Gospodinja Šola v Celju se v tekočem šolskem letu ni mogla pravočasno otvoriti, ker sta manjkali potrebni učni moči. S prijaznim posredovanjem oddelka trgovine in industrije v Ljubljani je ministarstvo trgovine imenovalo sedaj za to šolo strokovni učiteljici, gospodinjico Viktorijo Simčič in Ivano Doljak za pouk v gospodinjstvu in v prirobovanju, tako da je sedaj obstoj te potrebne strokovne šole v Celju zagotovljen. Občina je tudi že poskrbela potrebne stvarne potrebe, line in učne prestore. Starši, ki hočejo poslati svoje hčerke v celjsko gospodinj-ško šolo, se opozarjajo, da sedaj, da bo razveljavitev šole v kratkem času razglašila termin za vpisovanje.

* Izprememba posesti. Takozvano domnikansko vojašnico v Ptuj je na javni dražbi kupil odvetnik dr. Čulič v Beogradu. Stavba hrani mnogo umetnostnih arhitektonskih posebnosti.

* Imenovanje inž. Ogrinca za načelnika strojnega oddelka nove ljubljanske žel. direkcije stalno razburja javnost in zlasti narodne železničarske kroge. Protestom se je pridružila sedaj tudi organizacija jugoslovenskih strojevodij, katerih strokovno glasilo „Strojevodja“ pravi k temu imenovanju sledeče: „Naše društvo zanima v prvi vrsti imenovanje višjega nadzornika inž. Ogrinca šefom strojnega oddelka, kateremu bodo podrejeni vsi naši člani. — Samo en dvom nas navdaja pri tem, da bo trpela službena disciplina, trpela avtoriteta tako visokega službenega mesta radi zasedbe po zgornji imenovanemu gospodu, ker je prvi javnosti izneslo slovensko časopisje proti temu gospodu toliko nepoštenih dejanj, ki tudi strojevodjem niso ostale nepoznane. — V koliko je resnice na teh očeh, nočemo biti sodniki, ona nas pa spravlja v jako mučen položaj, da omenjeni gospod ni iskal za vse te iznesene obdolžitve zadoščenja na kompetentnem mestu, ter zbog tega iako dvomimo, če je ta zasedba iz službenih in moralnih ozirov posrečena.“

* Z ozirom na nemško prireditve v Celju nam pišejo iz Celja: Na Silvestrov večer so se širile po mestu zopet popolnoma neupravičena sumničenja proti gotovim funkcionarjem, češ da so se udeležili nemško-nacionalne prireditve v hotelu Union. Treba je enkrat za vselej pribiti, da take senzacionalne vesti ne koristijo niti resni narodni stvari, še manj pa odkritosrčnemu in prijateljskemu medsebojnemu obvešanju meščanstva s civilnimi in vojaškimi oblastmi. Ako poseti nemško prireditve kak posameznik ali pa carinik, ne gre, da se pavšalno sumničajo za to nekorektno postopanje funkcionarji na odgovornih mestih. To ni pravo pojmovanje pozitivnega narodnega dela, ne more pa tudi poglobiti medsebojnega sporazumevanja v lastnih vrstah.

* Iz Celja nam poročajo, da je napravilo na zavedno prebivalstvo zelo neprijeten vtis dejstvo, da se vsi sobotna zabava policijskih namestencev v hotelu „Union“. Ker bojkotirata unionske prireditve tako Sokol kakor Orjuna, se je bati, da tudi policijska zabava ne bo potekla tako harmonično in uspešno, kakor bi bilo želeli z ozirom na drugače splošno priljubljene prireditelje in na njen humanitarni namen.

* Živ pokopana. Kovač Mihaš Smok iz Virovitice je prošle praznike porabil za lov na lisice. V jani, kjer se kopije pesek, je odkopal nekoliko sveta, za katerim se je skril, da ga ne bi opazile zvitorepke. A peščeni svet se je zrušil pod njegovo težo ter zasul nesročnega kovača, dočim so lisice ostale žive in zdrave. Ko so ga sosedji odkopali, je bil kovač že mrtev.

5. januarja 1924 ob 20. uri
vsi v Narodni dom
na 730
družabni ples
v prid zgradbi
Sokolskega doma na Taboru
Oblika poljubna
Posebna yabila so ne razpoložljiva

* Čuden trgovec. Pečaver Albert, 28 let star, lesni trgovec iz Ceremošnjice, je gl. som ovađe žandarmerijske stanice v Ceremošnjicah nakupil in prevzel od več posestnikov lesa in jabolk v vrednosti 6.00 K ne da bi prevzelo blago izplačal. Nadalje je prevzel od Ivana Schauerja v Stari žagi 13.000 Din posojila, katerega ni vrnil. v Ljubljani pa dobil od Marije Stele 9000 Din gotovine za Jožeta Pauseta v Ruščevici in neznano kam pobegnil.

* Tatvine v Ljubljani. Ivanu Lotreču iz Dovoja je bil dne 8. t. m. ukraden na glavnem kolodvoru potni list. — Jamnik Mariji, stanujoči na Strmi poti št. 8, je bila na Vodnikovem trgu vzeta listnica s 100 Din in dva zastavna lista. — Simonu Praprotniku v Jenkovi ulici so odnesli neznani zlikovci 200 kg stare cinkaste pločevine v vrednosti 500 Din.

* Naveličal se je domači kraj Ivan Kos iz Jarš in se odpeljal za sredo na jug. Prišel je na svojem potovanju v Slav. Brod, kjer pa mu n'govna tatulnska žilica ni dala več miru. Prenočil je dne 1. t. m. v hotelu Central in izmaknil tam čevlje in sukno nekega gosta v vrednosti 1000 K.

* Samomor zagrebškega trgovca. Zagrebški trgovec Ivan Sutlar je predvečernjim v kleti svoje hiše izvršil samomor. Z vojaško puško si je pogнал kroglo v glavo ter kmalu nato umrl. Sutlar se je bil pred tremi tedni vdrugič oženil s mladim dekletom. Disharmonija v zakonskem življenju ga je gnala v smrt.

* Smrt na grmadi. Iz Vrška poročajo o groznem samomoru bivšega avstrijskega kapitana Josipa Higerja. Ko je napisal pismo svojemu bratu v Kapošanu, je napravil v svojem stanovanju grmado, jo zažgal ter se mirno vlegel na ogenj ter skoraj do kosti zgorel. Higer je zapustil dnevnik, v katerem priznava da je izvršil celo vrsto krvološtev v dobi avstrijske okupacije v Srbiji, pa tudi pozneje. Pri Loznici je dal ubiti 40 srbskih obojtelj z otroci. Petero otrok je ubil sam. V Kamenici je dal pobesiti brez vsakega povoda več srbskih intelektualcev. Leta 1918, je v Negotinu oplenil tankajšnjo cerkev ter si prisvojil vse dragocenosti. Vsi ti zločini niso bili znani našim oblastim, vsled česar je lahko mirno živel v Jugoslaviji in poog tega še špijoniral v korist Madžarske. Uvedla se je preiskava, da se eventualno polove in kaznujejo sokrivci.

* Velik lov na volkove. Tudi v okolici Beograda so se vsled obilnega snega v zadnjem času pojavili volkovi, ki vdirajo celo v hleve in so raztrgali že znatno število ovac. Pripravlja se velik lov na volkove, katerega se udeležijo lovci iz Beograda in kmetje iz okolice.

* Velika tatvina v Ptuj. V pisarniške prostore progovne sekcije južne železnice v Ptuj so na Silvestrov večer vlomili doslej neznani zlikovci ter iz dveh predalov odnesli približno 50.000 Din gotovine. Neka sumljiva oseba je bila aretirana.

* Naša moč bo šele tedaj velika, ko bomo lahko govorili o popolni lastni industriji. Na polju čokolade se v tej smeri razvija tovarna „Mirim“ čokolade. 1900

* Koncert. Danes v soboto se vrši v kavarni „Evropa“ koncert druzve godbe. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost. 27

Sokolstvo

Sokolsko društvo v Medvohah ima svoj redni občni zbor dne 13. januarja 1924. v gostilni br. Možine na Ladiji pri Medvohah. Udeležba obvezna za vse članice in članice.

Občni zbor Sokola v Borovnici bo 20. t. m.

Sokolsko društvo v Kamniku. Redni letni občni zbor se vrši dne 10. t. m. ob 8. zvečer v dvorani društvenega doma z običnim dnevnim redom. Zdravo! — Odbor.

Sport

Splitski Hajduk je dosegel v Alžiru zopet lep uspeh. Premagal je prvaka severne Afrike Bellabesia s 3 : 1. Bellabesia je zelo močno moštvo, ki je trikrat zaporedoma premagalo pokalnega zmagovalca Francije Red Star. Hajduk je torej pri vseh dosedanjih tekmah v Afriki zmagal.

Španija : Portugalska. V Sevilji je španska reprezentanca premagala portugalsko s 3 : 0.

Bukareški Sp. C. Unirea je za Božič igral v Milanu neodločno s F. C. Milom z 1 : 1, dan kasneje pa ga je premagal Milanski sportni klub z 1 : 0.

Prihodnje mednarodne tekme avstrijske reprezentance. Avstrijska nogometna reprezentanca igra 13. januarja v Nürnbergu proti Nemčiji, 20. januarja v Turinu proti Italiji, 10. februarja v Zagrebu proti Jugoslaviji in 17. februarja v Carigradu proti Turčiji.

Češkoslovaška nogometna moštva na Španskem. V nastupnem podajamo še zadnje izide tekem, ki so jih češkoslovaška moštva igrala poslednje dni. Sparta v Valenciji ni imela sreče. V revanšni tekmi proti P. C. Valencia je bila, čeprav skoraj skozi v premočju, premagana z 1 : 2 (0 : 1). Premoči Sparte kaže razmerje kotov 7 : 1 za Češkoslovake. Pač pa je v Barceloni čast češkoslovaškega nogometa rešila Slavija, ki je porazila P. C. Barcelono s 3 : 2 (1 : 0). Prvi gol za Spance je padel iz enajstmetrovke, drugi pa iz prostega strela. Sodil je Holandec Boas, proti kateremu je občinstvo seveda demonstiralo. Slavija je prvo češkoslovaško moštvo, ki je letos premagalo Barcelono na španskih tleh. Prvo tekmo je Slavija izgubila z 0 : 1. Sparta je igrala proti temu moštvu z 0 : 1 in 1 : 2. DFC. je izgubil v Valenciji proti Gynnasle Club Valencia z 2 : 3 (2 : 1). V revanšni tekmi pa je zmagal s 3 : 1 (1 : 0). S. K. Naislsky je v Lizboni premagal Benefico z 2 : 0. Viktorija (Plzen) je v Španiji igrala dve neodločeni tekmii, in sicer proti P. C. Sabadel 1 : 1 (1 : 0) in proti R. C. D. Madrid z 2 : 2.

Brnski Makabi je v Turinu premagal tamošnji klub Juventus z 2 : 1. Vremenska poročila in druge zimskosportne vesti, ki bi jih vsled nujsnosti ne mogli objaviti pravočasno po časopisih, bodo izobešana v izloženem oknu tvrčke Joso Gorec v poslopiju Kreditne banke, Ljubljana.

Občni zbor SK. Primorja, naznanjen za nedeljo 6. t. m., se prenaša na 13. januarja. Podpredsednik. Turistovski klub Skala priredi v nedeljo 6. t. m. smučarsko trening tekmo okoli Rožnika na daljavo ca 10 km. — Start ob 9.30 na sankalističu pri brezani. Cilj istotam. Prijave članov in članice se sprejemajo dancs od 17. do 20. in jutri do 8.30 v klubovem lokalu, hotel Tivoli. Odbor.

Putnik III, Ljubljana. Vse turiste in sportnike opozarjamo na ugodno priliko, da si kupujejo vozne listke za železniške vožnje v tujskoprometni pisarni „Putnik III.“ t. i. Tourist-Office, v pritličju Prve Hrvatske štedionice, tu. Vozni listki se dobe tukaj po prav isti ceni, kakor na kolodvorih, a se ni treba dregnati ne dolgo čakati. — Jugoslov. zimskosportni savez.

Sodišče

Končana alera. Včeraj sta se pred vzklonim senatom ljubljanske deželne sodišča vršili dve zanimivi razpravi. Svoječasno so nemrež klerikalci na shodi, pri agitaciji in v svojih listih očitali g. Iv. Ažmu in Hraš pri Radovljici, deloma tudi gg. Cvaru in Langusu, da so bili avstrijski konfidentli. Zlasti so širili to obrekovanje v volilni borbi v marculanskega leta. G. Ažmu in drugovi so prijeli enega glavnih klerikalnih agitatorjev Mihaela Iskro, bivšega klerikalnega predsednika Kmetijske družbe, in Ažmu sam še Franca Hafnerja iz Stare Loke. Oba obtožena sta poizkusila dokaz resnice, ki se je pa ponesrečil, valed česar sta bila svoječasnno obsojena pred okrajnim sodiščem v Radovljici, prvi na 14 dni, drugi na teden dni zapora. Oba sta se pritožila, toda zaman, obe sodbi sta bili včeraj v celem obsegu potrjeni in bosta oba paš morala nositi posledice svoje pretirane strankarske gorečnosti.

Zadeva, ki je svoječasnno vzdignila mnogo prahu, je s to sodbo končno dovršena. Senat so tvorili gg. vss. Mladič in ss. doktor Keršič, dr. Kaiser in Antloga, za obtožitelja Ažmana in drugove odv. doktor Knaflič, za oba obtožena odv. doktor Natlačen.

Kino

POZOR!!! Kino „IDEAL“ v Ljubljani predvaja še danes v soboto in jutri v nedeljo 6. t. m. velepomembni propagandni film

„Z ognjem in mečem“ špijonska ljubavna drama izza časa svetovne vojne, spisana po Leonu Pere. Ta velikianski film, pri katerega posnetku je sodelovala zavezniška armada z nad sto tisoč mož, zračna eskadrona in številna majska mornarica, dalje tudi bivši predsednik ameriške republike WILSON, maršal FOCH od francoske vojske, general PERSHING od angleške vojske in italijanski generalisimus DIAZ. — je najboljši izmed vseh vojnih filmov in najzanimivejši spomin na grozote vojne. Krasni naravni posnetki iz bojišča in iz vojne same, tako da se film lahko imenuje vrhunec filmske umetnosti. Glavno vlogo TEREZE VERNOUIL in princeze SONJE igra krasotica Dolores Kasilnelli.

Vsebinska filma označa in razkriva poleg ljubavnih potez tudi isti čas razpaseno špijonažo in sredstva, katera so se uporabljala proti njej, tako da drama skozi in skozi fascinira gledalca in napravi na njega globok utis s takrat vrščih se bojev v vseh načinih. Posebno zanimivo še posebej za oficirje in vojaštvo, pa sploh za vse inteligentno občinstvo.

Podjetje poset tega filma priporoča slavemu občinstvu mirno in s polno zavestjo, da bo vsak obiskovalec vsestransko zadovoljen. Pričetek predstav in pavstopnina običajna. 10

Dopisi

RAKEK. Niti „Slovenec“ niti „Domoljub“ ne moreta preboleti strahovitega poraza, ki so ga doživeli klerikalci pri občinskih volitvah. V onemogli jezi napadeta sedaj občinsko upravo in nekatero napredne odbornike, posebno sedanjega splošno spoštovanega župana. Ker se zaletavata tudi v mojo malenkost, hočem nekoliko pojasniti slabotni občinsko gospodarstvo v občini Rakek. Ni res, da se je dolg napravil med vojno, kakor trdi „Domoljubov“ dopisnik. Dolg je nastal nasprotno za časa italijanske okupacije. Prebivalstvo je bilo odrezano od trgovskega sveta in je bilo v velikem pomanjkanju popolnoma navezano na italijansko aprovizacijo. Na občinski seji sem vprašal sedaj še pokojnega takratnega župana Belleta, kaj je z apro-

Tu'ci v Ljubljani

Dne 3. januarja je prenočilo v Ljubljani skupno 114 prijavljenih tujcev. Od teh se je nastanilo 92 v hotelih in sicer:

UNION:

Ackermann Evgen, trgovec, Zagreb; Bauer Makso, trgovec, Dunaj; Dornič L. trgovec, Lancovo; Feldmann Emil, trgovec, Zagreb; Falle Robert, trgovec, Slov. Gradec; Fürntratt Arnold, redaktor, Suhotica; Grosz Josip, trg. agent, Dunaj; Höllerer Artur, inštruktor, München; Horvat Viljem, trgovec, Sv. Križ; Hlesse Franc, trgovec, Beograd; Kessler Rudolf, uradnik, Zagreb; Katin Bernard, trgovec, Dunaj; Keller Stefan, uradnik, Zagreb; Klement Hanica, zasebnica, Puig; Kurtović Vilim, tehničar, Ormož; Kufčič Jakob, trgovec, Kočevje; Kalan Jakob, dijak, Škofjaloka; Kukec Štefa, posestnik, Zalec; Legat Ivana, posestnica, Zalec; Lukan Rudolf, lesotrtar, Trst; La Valle Ernst, inženjer, Trst; Mandić G. trgovec, Karlovac; Morovich Alfred, trgovec, Reka; Noot Karol, gen. rav., Jesenice; Rosenfeld Emil, dijak, Zagreb; Rauchmann Siegmund, tovarnar, Dunaj; Salvi Natale, trg. potnik, Trst; Stipamčič Dr. Branko, zdravnik, Zagreb; Savoniti Jakob, trgovec, Buje; Strojiv Ivan, pos. sin, Dol. Sušice; Valent Anton, potnik, Beljak; Wipplinger Josip, trgovec, Maribor.

SLON:

Abend Aleksander, trg. potnik, Zagreb; Boria Ivan, trgovec, Radeče; Bakalović Branko, carin, revizor, Rakek; Čotič Josip, trgovec, Dornberg; Gottlieb David, trgovec, Dunaj; Gugli Josip, potnik, Gradec; Hronak Ana, uradnica, Bled; Kovač Valentin, trgovec, Stari trg; Kurzhlaer Peter, prokurist, Domžale; Kralj Hugo, trgovec, Zagreb; Kunstek Anton, trgovec, Novomesto; Lieven M., zasebnica, München; Modic Franc, posestnik, Lahovo; Perret Emil, trg. representant, Beograd; Pendl Karol, uradnik, Konjice; Suhec Fani, trgovka, Ribnica; Šreck Erman, trgovec, Trst; Schneider Gustav, potnik, Dunaj; Šonc Jashin, po-

viračajo, ali je kaj dobička ali izgube itd. Župan je odgovoril, da občinski odbor nima pri aprovizaciji ničesar opraviti, ker da komisar vse na njegovo lastno odgovornost. Na ta odgovor tudi od toliko hvalisane SLS ni nihče reagiral in je bilo torej z njim vse zadovoljno. Ko je župan Belle zbolel, je prevzel župansko upravo sedanji župan Stržaj in našel primanjkljaj, ki se je pod sedanjim županom pokrili, ker je komisar zagrozil, da sicer razpusti občinski odbor, nastavi gerenta in ustavi dovoz živih potom aprovizacije. Opozorili smo ga, da je bilo postopanje župana Belleta nepošteno, a komisar je odgovoril: „Kaj vaši paragrafi, sodili bodo pa naši sodniki.“ Ako bi bil župan Belle živ, se gotovo nikomur ne bi zgodila krivica, ker denarja ni nosel s seboj. Uverjen sem, da se bo ves bivši primanjkljaj iztrjal in pride v korist občanom. Toliko pojasniti na vsa izmišljena natolecovanja dopisnika „Slovenca“ in „Domoljuba“, ki ga pozivljamo, ako ljubi resnico, naj se v prihodnjič podpiše s polnim imenom. — Simon Ribarič.

SV. PAVEL PRI PREBOLDU. Tamburaški koncert, ki ga kritizira dopisnik z dne 3. jan., se je vršil z dovoljenjem šolskih oblasti in okrajnega glavarstva ob vzornem redu in v splošno zadovoljnost obiskovalcev, kar je vzbudilo zavist gotovih gostilničarjev, ki svoječasnno niso hoteli dati učiteljsvju hrane in pri katerih vsled tega nismo hoteli prirediti koncerta. Koncert je bil prirejen v prid ubogim šolskim otrokom in v povrnitvo stroškov za instrumente. Učitelstvo se prireditve samo zato ni moglo udeležiti, ker je bilo na počitnicah, med njimi tudi učitelj-tamburaš.

SOSTANJ. Staro leto 1923. smo tudi šostanjski Slovenci kaj lepo pokopali pod okriljem našega marjitega Sokola. Uprizorili sta se veseligrji „Pupolna žena“ in „Stara mesto mlade“ v splošno zadovoljnost. Obe igri sta izvalili salve smeha iz občinstva in spravili vse v židano voljo. Prav dober je bil tudi polnočni govor. Ravno za nas šostanjske je bilo leto 1923. zgodovinskega pomena, ker smo pričeli z zidavo toliko potrebnega Sokolskega doma, ki smo ga spravili kljub raznim težkostim ravno na Silvestrovo pod streho. Stavba je sicer pod streho, vendar pa bo še mnogo mnogo dela, predno jo bomo izročili svojemu namenu. A z dobro voljo bo šlo tudi to in najlepši dan za nas bo dan otvoritve začetkom septembra 1924. Bratje in sestre! Šele tedaj, ko bomo ime li lastno streho, bomo začeli z novim življenjem — z intenzivnim delom za narod in državo! Zdravo!

KNJIGE, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno „Ljudska knjižnica“ v Mariboru, Narodni dom 1.

JUŽNI KOLODVOR:

Cepinac Ivan, trgovec, Varazdin; Čerba El. zasebnica, Zagorje; De Rivo Iv. trgovec, Trst; Mencej Mici, posestnica, Ljovica; Rus Ivan, lesni industrijec, Loka; potok; Schubitz Emil, bančni uradnik, Kneževje.

LLOYD:

Albrecht Ivan, trgovec, Hotederšica; Bonač Jurij, trgovec, Sorš; Dubac Ang. zasebnica, Gorica; Grobovšek Franjo, lesotrtar, Novomesto; Valent Ivan, karmosek, Ribno; Zagažen Ivan, nadučitelj, Semič.

SOČA:

Gaspari Franc, trgovec, Borovlje; Kaplan Ivana, kinetika, Vrbovec; Mulaček Franc, mag. uradnik v p., Ljubljana; Muha Franc, mizar, Gor. Tribuše; Pucelj Mici, trgovka, Korito; Poličar Milan, miz. mojster, Bled; Rozman Alojzij, trgovec, Prevalje.

TRATNIK:

Bratec Ela, šivilja, Kamnik; Mihelič Rihard, trgovec, Zagorje; Mayer Stefan, trgovec, Novi Sad; Rom Franc, restavrador, Laško; Šraj Alojzij, delavec, Dohravec.

STRUKEJ:

Brus Mici, zasebnica, Hotederšica; Dveta Oto, vladni svetnik, Predvor; Flecher Karol, inženjer, Dunaj; Langus M. trgovec, Čušnja; Magove Ivan, trgovec, Krka; Stična; Monfredo Anton, trgovec, Piran; Primožič Josip, nadgozdar, Rotnje; Pucelj Ivan, narodni poslanik, Beograd; Pavlin Vinko, trgovec, Trbovlje; Stucin Rudolf, trgovec, Sturje.

Poleg tega je prenočilo skupno še 23 tujcev po raznih gostilnah in sicer: Dv. Schiava 8, Pri starem tiskarju 9, Ravnik 1, Kajfež 1 in Lozar 2.

Sobota
5.
januarja

Vsak se čudi

II. delu „Pariške grofice“

izredno prekrasnemu

zatorei ne zamudite in oglejte si v Kino „Ljubljanskem dvoru“

Nedelja
6.
januarja

Iz življenja in sveta

Usodepolna zmeta justice

Leta 1878 je bil pariški lekarnar Danval od sodišča obsojen na dosmrtno ječo, češ, da je svojo mlado soprogo zadržal. Od takrat je preteklo že celih 45 let, ki jih je preživel nesrečnik v pregonstvu v Novi Kaledoniji, otoku v Tihem morju, kamor pošiljajo Francozi svoje velike zločince v pregonstvo v ječo. Vsa dolga leta težkega trpljenja se je Danval, ki je neprestano zatirjal svojo nedolžnost, trudil, da bi dosegel obnovitev procesa, a zaman. Njegova prošnja je bila vedno odbita, čeprav je imel zelo znamenitega zagovornika. Šele letos se je čisto slučajno, na podlagi velikega napredka znanosti, dokazala njegova nedolžnost, nakar je bil izpuščen iz zapore in se je vrnil v Pariz.

Aprila meseca 1878 je mlada soproga lekarnarja Danvala v Parizu umrla nenadne smrti. Nekaj dni po njeni smrti je lekarnar pripovedoval v veselji družbi, da je spravi bil mnogo žensk s sveta, ne da bi kdo prišel na sled njegovim zločinom. Dotičnega večera je Danval nenavadno mnogo pil in je najbrže le v veliki pijanosti in bahavosti izblebetal imenovane besede, ki so potem uničile njegovo eksistenco in življensko srečo. Eden izmed navzočih ga je namreč takoj nato ovadil sodišču. Truplo gospe Danval so izkopali in zdravniška preiskava je dognala, da sta v drobižu dva miligrama arzenika. Gospa Danval je bila torej zastrupljena. Neki zdravnik je vrh tega naznanil sodišču, da je amela gospa Danval dve uri pred smrtjo hude krčne napade. Trije znameniti zdravniški sodni izvedenci so na podlagi teh dejstev ugotovili, da je postala gospa Danval žrtev zastrupljenja. Danval je bil zatim obsojen na dosmrtno ječo, čeprav je neprestano zatirjal svojo nedolžnost. Prepeljali so ga v pregonstanske zapore na otok Nova Kaledonija.

Preteklo je že 24 let in proces, ki je vzbudil svoječasno ogromno senzacijo, je bil že popolnoma pozabljen. Tu je lepega dne neki pariški zdravnik po dolgem študiju razkril, da more človeško drobovje v naravnem stanju pod gotovimi okoliščinami vsebovati arzen. Danval, ki se je živo zanimal za dogodke v Parizu in pridno prebiral pariške časopise, je zahteval nato obnovitev procesa, vendar pa je bila njegova prošnja odklonjena, ker so med tem univerzitetni profesorji že izpodbijali znanstveno vrednost razkritja imenovanega zdravilnika. To je bilo l. 1902.

Od takrat je preteklo novih 20 let in Danval je zaman čakal odrešitve. Novembra 1923 pa je slavni francoski medicinar Arsonval stopil nepričakovano pred javnost z izjavo, ki potrjuje odkritje mladega pariškega zdravilnika. Arsonval se je posrečilo dokazati, da vsebuje človeško telo ne samo v gotovih slučajih, ampak skoro brez izjeme nič manj kakor tri miligrama arzena. S tem odkritjem je bilo zdravniško izvedeniško mnenje v Danvalovem procesu l. 1878 ovrženo in Danvalova nedolžnost dokazana.

Njegov, sedaj že jako stari odvetnik, je dosegel letos obnovitev procesa, na katerem je zahteval državni pravdnik novo izvedeniško mnenje. Pariško vrhovno sodišče je na podlagi novih zdravniških odkritij razveljavilo svoječasno obsodbo Danvala, ki je živel že 45 let v ječi v pregonstvu in ga oprostilo vsake krivde. Obsodilo je vrh tega državo na izplačilo odškodnine v znesku 20.000 frankov in letno rento lekarnarju v znesku 12.000 frankov.

Potrt na duši in telesu, star že nad 80 let, se je Louis Danval, nedolžna žrtev svoječasne strahovitne justične zmeta sedaj vrnil iz pregonstva v Pariz. Njegova dva sinova sta padla oba kot poročnika-junaka v svetovni vojni v boju z Nemci pred Verdunom.

Rešimo sokolski Tabor!

Edmund Vavken:

Korektor Miha

Pet minut po osmi uri zjutraj je stopil korektor Miha v tiskarno, v »kur-olku«, kjer so njegovi trije tovariši že šepeli za mizami, nad rokopisi in zamazanimi kompresnimi stavki, smrdljivimi po sivcu.

«Pika!» je izpregovoril dostojanstveno korektor Alojzij, najstarejši izmed četvorice, nekak spiritus familiaris v »kurniku«, dvignil svojo okroglo glavo in se pomehljal.

«Kaj, je bil že tukaj?» se je prestrašil korektor Miha, urno obesil suknjo in klobuk na primitivni klin na steni in švignil za svojo mizo, kjer ga je čakal kup kompresnega stavka in rokopisov vseh mogočih rok.

«Točno ob osmih!» je povedal korektor Marko, mož z mogočno široko brado, in poliskal s svojimi dobrodružnimi očmi izpod rosnih očal. «Poglel! je na vašo mizo in stol in — zmalaj z glavo in se odkašljaj...» «Tega pa še ni?» — tako je vprašal in pogledal pod mizo in stol... Šele potem je šel... je iznopolnil Markovo poročilo korektor Matija, najmlajši in končan s svojim običajnim refrenom: «Bombe, bombe!»

Ali je Napoleon živel?

Okoli Napoleona Bonaparta, najgenialnejšega vojskovodje novejših zgodovine, je nastala cela vrsta pravljic in pripovedk. A celo pisatelji, ki jih smatrajo za resne, razširjajo bajke o Napoleonu. Tako trdijo, da Napoleon ni umrl nego je ušel z otoka Sv. Hiclene ter se je kot vrhovni poveljnik turške armade boril proti Rusiji. Husejin paša ali Jusuf paša da je bil Napoleon.

Drugi trdijo, da Napoleon sploh ni živel, nego da je vse njegovo življenje le bajka. Tako je neki J. B. Peres l. 1837, izdal v Berlinu knjigo »Zakaj ni Napoleon nikoli živel ali Velika zmeta, vir neštevilnih smrti v zgodovini 19. veka.« — Peres dokazuje, da je Napoleon le novo posebejlenje — solnca. To svoje prepričanje dokazuje Peres takole:

Ime Napoleona je v tesnem sorodstvu z imenom solnčnega boga Apolona, ki pomenja rušilca. Apolon je bil po grški mitologiji rojen na otoku Delos v Sredozemskem morju. Tako je bil tudi Napoleon rojen na otoku Korziki v Sredozemskem morju. Napoleonova mati je bila Leticija, kar pomenja veselje ali jutranjo zarjo, ki rodi solnce in prinaša radost v vsem stvarstvu. Tudi Apolonova mati je bila Leto ali Latona, kar je slično Leticiji.

Napoleon je imel tri sestre, ki pomenjajo tri gracije v spremstvu Apolonovem. Štirje bratje pomenjajo štiri letne čase. Napoleon je imel dve ženi, kakor ima solnce dve ženi, namreč luno in zemljo. Dvanajst maršalov je imel Napoleon, da so poveljevali njegovim vojakom; štiri maršale pa je imel na dvoru. Teh dvanajst maršalov pomenja 12 znakov živalskega kroga ki se kretajo na povelje solnca Apolona. Ostali štirje maršali so brččas štiri strani neba, ki so nepremične.

Napoleon je bil zmagoval na jugu, ki ga je preletel slavno; ko pa se je predznil na sever, se ni mogel več vzdržati na višini in je na ruskem severu zapadel. Prišel je od vzhoda in je utonil na zahodu. Vladal je svetu 12 let, kar pomenja 12 ur dneva, ko se blešči solnce na nebesu.

Vse to dokazuje, da je Napoleon le mitološka oseba, in Peres se roga zgodovinarjem, ki smatrajo Napoleona za navadnega človeka...

Prisotnost duha

Prisotnost duha ni nič drugega kot pripravljenost našega duha, zadostiti zahtevam trenutka, storiti brez odloga to, kar je treba storiti! To je nekakna vojna pripravljenost notranjega človeka v obrambo lastnih in tujih interesov. Sem spajajo jasne, modre, naglo presojajoče misli in sile smotrene, močne volje.

Hladnokrvnost in nagla odločnost, previdnost in uvidevnost, hrabrost in preudarnost so pogoj prisotnosti duha. Kdor obvlada, kakor dober vojskovodja, te duševne sile, tega prisotnost duha ne zapusti. In ob neštetihih prilikah je prisotnost duha potrebna, da premagamo nevarnosti in težkobe. Prisotnost duha ni potrebna le, kadar gre za življenje in smrt, kjer je treba rešiti človeka, ki es potaplja, pogasiti požar itd., ampak tudi v vsakdanjem življenju. Prisotnost duha je mali javnega, naglega sklepa.

Seveda, velika razlika je med to jasno prisotnostjo duha in nepremišljeno drznostjo, kateri manjka najboljši del, namreč bliskovitost, pa kljub temu jasno delajoča previdnost. Predzrak ali smelost drvi slepo naprej in škoduje več nego koristi. Ne dosti boljja je blazna cnavljenost, ki je lastna večkrat mladim ljudem. Tudi ta se ne vpraša preveč, ne gleda ne na desno ne na levo, se ne ozira na svoja bližnjega in meni, da vrši posebno junaštvo, če le nemoteno izpolni svojo voljo.

Prava prisotnost duha je vedno zmerna, dostojna.

Kako si jo pridobimo? Če se sami sebe za to vzgajamo in utrjujemo. Utriti moramo svoje misli, svojo voljo in svoje zmoglosti, učiti se moramo jasno pre-

udarjati, vaditi nitro odločnost. Pametno gojeni sport je dobra vaja za to; sport nima le naloge, da krepi mišice in telesno spretnost, ampak da krepi tudi voljo, previdnost in odločnost. Saj gre pri vsaki igri za to, da izrabimo pravi trenutek in ugodno priliko v pridobitev zmage.

Zimski in poletni sporti so za to enako pripravi. Kdor sedi n. pr. na sankah in drži po strmem pobočju, ta mora vedno slutiti nevarnost, mora napeti vse sile, če hoče srečno dospeti na cilj. Kdor zamudi pravi trenutek, kdor se obotavlja, ne bo dosegel ničesar.

Nadarjenost otrok

Veliko pozornost zbuja v človeškem življenju otroci, ki kažejo že v zgodnji mladosti neobičajno nadarjenost. Zgodovina pozna nešteto takih slučajev. Dovoljemo si nekatere navesti na tem mestu.

Pravcato občudovanje pri soljudeh je leta 1721. zbuja sinček nekega Danca, po imenu Henrik Heineken. Ko je bil otrok star 10 mesecev je znal razločno imenovati vse predmete v svoji okolici. Otroka so kmalu pričeli učiti danško zgodovino in ko je bil star 15 mesecev, je že poznal glavne obrise svetovne zgodovine. Ko je bilo dete staro 3 leta, je obvladalo danško zgodovino popolnoma in se je pričelo učiti francoskega in latinskega jezika. Otrok pa je na žalost umrl že v petem letu svoje starosti. Radi prevetkega duševnega dela so mu opešale moči.

Istega leta se je rodilo zelo nadarjeno dete v Franciji. Bil je to sinček nekega francoskega pridigarja. Oče ga je v drugem letu pričel učiti francoščine. Otrok se je kmalu izuril tudi v nemščini, latinščini, grščini in hebrejščini. V zgodnji mladosti je dočel poznati glavna načela filozofije, matematike in cerkvene zgodovine. Od 16. do 20. leta se je dočel izpopolniti v pravnih študijah, nato je umrl na vnetju možganov. Čudežno dete se je rodilo tudi l. 1800. To je bil znani Karl Witte. Že v četrtem letu je govoril latinsko. V 10. letu je začel obiskovati visoko šolo in 14 let star je dosegel doktorsko čast na filozofski fakulteti v nemškem mestu Giessen. Witte je v poznejši dobi mnogo deloval na znanstvenem polju in umrl 83 let star. Zelo mlad je pokazal svojo veliko nadarjenost. Zgodovina nam navaja za to nešteto primerov, ki jih pa tu ne bomo podrobno raziskovali.

Zgodovinski viri poročajo, da je bil Torquato Tasso v mladosti zelo nadarjen. Kot 5 mesecev staro dete je čisto dobro govoril, v 7. letu starosti je že pisal verzice in imel več javnih govorov. Na univerzo se je vpisal 13 let star in 4 leta pozneje je izdal svoje prvo večje delo »Rinaldo«.

Veliko je bilo vedno tudi muzikalično nadarjenih otrok. Zgodnja zrelost na tem polju je znak genialne nadarjenosti. Zgodovina nam navaja za to nešteto primerov, ki jih pa tu ne bomo podrobno raziskovali.

Živali

Poedine vrste živali dosežejo zelo različno starost. Med sesalci dosežejo velike živali večjo starost nego male, toda pri pticah to pravilo ne velja več.

Nekateri mnogonožci živijo 80 let, črv-dezevniki več kot 10 let, pijavka do 27 let, rečni rak do 20 let, pajki navadno 1 do 2 leti, žuželke dosežejo v ujetništvu tudi 5 let. Kraljica čebel živi lahko 5 let, a čebele-delavke poginejo navadno v 6 tednih. Mravlje so v ujetništvu že čisto dosegle 15 let. Školjke s svojimi prebivalci živijo v jezerih in rekah 12 do 14 let.

Krapi, ščuke in somi živijo tudi nad sto let, žaba pa navadno 10 let. Nekatero vrsto želv dosežejo v ujetništvu tudi 150 let. Tudi izredna starost 300 let pri želvah ni izključena.

Najlažje je ugotoviti starost ptic. Domači petelin živi 15 do 20 let, gosi in race do 100 let, labud 102 let, štorjke 70 let, sokol 162 let, orol 104 leta, jastreba 118 let, sove nad 60 let, kanalčki 25 let, kosi nad 15 let in papagai nad 100 let.

«Ura se mi je — —»

«— vstavila, kajne?» je vnovič zagrmelo nad korektorjem Miho. «Kako prazen izgovor in kako podel! Vi, gospod Miha Cafuta, dolžite uro, namesto da bi se potrkali na prsi: Mca culpa! Zaspal sem ali pa kaj podobnega! Toda ne, vi dolžite rajši uro, nedolžno uro, samo da bi krivda ne padla na vas, da bi izšli iz cele afeze čisti in nedolžni. Ampak pomagalo vam ne bo vse to skupaj nič. Bil sem že spodaj pri gospodu ravnatelju in mu razložil, da ste prišli danes pet minut pozno. Za to vas čaka kazen —. Pričakujem, da vas gospod ravnatelj o priliki pozove k sebi in vam zapoje litanije, ki ste jih danes zaslužili. Da, — vam so ure v našem zavodu neumorne, poštenega dela že štete, gospod Miha Cafuta! Se enkrat vam rečem: Nikar se tako ne tresite, vi — vi — lenuh!»

Korektor Miha je omahnil na stol in bilo mu je, da bi se glasno razjokal. Hotel je nekaj reči v protest proti posvokam, ki jih je moral pravkar prelušati — ali gospoda Stefana Fičafaže že ni bilo več v »kurniku«.

«Stramota!» je planil pokonci korektor Matija, ko so se zaprla vrata za strogim sodnikom. «Kaj takega v našem stoletju — ali ste že ališali?» In

Od sesalcev doseže največjo starost osel, namreč 106 let, konj živi 40 do 60 let, govedo 20 do 25 let, ovca 20 let, pes 28 let, mačka 22 let, slon in kit pa do 200 let.

Repati ljudje in kan'ibali

Narava včasih na poti, ki jo hodi od primitivnosti k dovršenosti, spodrsne, ter se za hip vrne od človeka k praživali ali k nestvorom, ki zbuja strmenje in gnus. Večinoma taki nestorvi hitro poginejo in izginejo brez sledu. Kar se reši v znanstvene svrhe, je komaj omembe vredno. Tudi »repati« ljudje so take vrste nestorvi. V latini pa so le atavistični pojav, ki dokazuje, kako se je človeštvo tekom dobe 500.000 let razvilo in opešalo. Medicinska veda poroča, da ima človeški embrio repku slični izrastek, ki se polagoma in še pred rojstvom izgubi. Rodili pa so se že tudi otroci, ki so imeli ropek, do 7 cm dolg, in ki ga je bilo treba operativno odstraniti. Celo gibati je moglo dete s svojim repkom.

V Ameriki je imel 10 let star deček 25 cm dolg rep! Tak atavistični pojav so tudi ljudje, ki imajo obilje poraslo z dolgimi gostimi kociami, n. pr. Jo-Jo, »mož s pasjim obrazom«, ki je prišel iz Sibirije in so ga kazali kot čudež, ali »Ram-a-Gana«, kosmatinec, ki je potoval a cirkusu. To so zelo redki, a drastični slučaji, ko je padla narava nazaj v davno preteklost. Tudi kanibalstvo je atavistični pojav. Ljudstvo (kanibalstvo) še ni dočela izumrla. Na otoku Sumatra živi rod Batak, ki premagane »sovražnike« zmagoslavno pojé. Bataki pa pojedjo tudi tatove in zapeljivece žen. Pojedina se vrši svecenoostno. Krivca pobijejo, a mučijo ga ne dovolje. Meso navadno speko ali kuhajo z rižem. Tudi ta pojav kaže daleč nazaj v dobo, ko je bil človek še napol žival.

Ogromna sila žuželk

Mravlja nima niti oči niti ušes, a najde pot do živeža in nazaj v mravljišče, pozna svoje tovarišice ter razločuje mravljinčja jajca in mladčje od drugih. Močna je mravlja tako, da bi moral človek iste sile z lahkoto dvigniti in nositi dve železniški lokomotivi. Mravlja živi do 100 dni brez hrane. — Rogač dvigne lahko dvajsetkratno težo svojega telesa. Ako bi bila n. pr. ženska tako močna, bi lahko nesla cel klavir. — Gosenci dvignejo lahko 80 kratno lastno težo. Strigalica je pravi Herkul, ki lahko vleče težo, ki za 246 krat prekaša njegovo lastno težo. Konj bi moral v istem razmerju vleči voz s težo 200 ton. Da zgradi mravlje kup, ki je čudovito velik in težak v primeru z njih lastno težo, vemo iz izkustva: zgradi si pa lahko tudi do 3 km dolge tunele. — Čebela je vzor delavnosti. A koliko stori, vendar ni znano. Čebela obišče po 27 cvetov na minuto, recimo, 900 na uro in 7200 na dan. V 125 glavkah cvetoče detelje je okoli 9 centigramov medu, v 125.000 glavkah okoli 2 funta. Ker ima vsaka glavica okoli 60 posameznih cvetov, mora čebela obiskati 7 in pol milijona cvetov, da nabere 2 funta medu. Otovorjena čebela prinaša v uli medu, ki je okoli dvakrat težji kakor ona sama. Zda si lahko izračunamo, koliko čebel in koliko obiskov je treba, predno se nanere medu vsaj za eno medeno potico! Mi pa potico zobjemo brez misli na marljivost čebelic. Kar se tiče hitrosti žuželk, irdi L' Isle, da je tako ogromna, da bi moral sorazmerno človek preteči v vsaki minuti do 30 km. Žuželke so torej neprimerno močnejše od človeka in sesalcev ter ptic. Zato ima Wellsov roman »Časovni stroj« utemeljeno misel, da bi žuželke lahko zatrle človeštvo in vse ostalo živalstvo. Morale pa bi zato imeti njegov razum.

× Sokol v zgodovini lova. V srednjem veku so na lovu uporabljali sokole. Njihova prisotnost je bila na lovu ravno tako potrebna, kakor n. pr. danes prisotnost psa. Vsak lovec je moral na

lovu imeti sokola, brez njega ni opravičil nič. Posebni lovec so odhajali na Norveško in v Islandijo, da so lovili sokole. Ko so ptice nalovili, so jih začeli vežbati za lov. Vežbali so jih za lov na čaple, srake, zajce, jerebice, divje race in tudi na sokole same. Najzanimivejši je bil lov na sokole. Izvežbanega ptica so spustili na neukročenega ptica in med njima se je začel boj na življenje in smrt. Divji sokol se je otimal na vse mogoče načine, dokler ni omagal. Kralji od lova na sokole je bil lov na čaple. Čaplja se je proti sokolu borila s kljunom. Srake so se skušale rešiti s hitrim letom in če so uvidele nepraktičnost svojega napora, so se skrije v kakšno drevo. Na divjo race so spuščali sokola prej nego se je race dvignila v zrak. Sokol je čakal, da je race vzletela, nekaj časa prežal nanjo ter jo potem začel preganjati. Ko je race opazila, v kakšnem položaju se nahaja, se je spustila na vodo, toda tam jo je sledil pes, ki je dovršil ono, česar sokol ni mogel storiti.

× Tatinske ptice. Med živalmi je mnogo ptic, ki kradejo, toda bolj iz običaja, kakor iz potrebe. V Avstraliji živi neka ptica, ki krade na zelo spreten način in samo predmete, ki jih odlikuje lepa barva. Sraka je znana, da krada rada svetle, kovinate predmete. Glede tatinstva imajo ptice iz rodu gavranov slični instinkt. Ponekod v Ameriki so kot spretni tatili znani vrabci. Oni ne kradejo radi pomanjkanja in lakote, temveč zato, ker očividno ne morejo trpeti lepih cvetov, katere odrigavajo in uničujejo ker jih bodejo v oči.

× Dober vid in sluh. Že pred več nego 100 leti je opazil Cailins, da imajo avstralski zamorci ostrejši vid in tanjši sluh, kakor mi Evropejci. Isto je ugotovili tudi svetovni potnik Pallas, Tasman, katerih potomci so že davno izumrli, so bili na glasu radi svojega vonja. Vohali so vodo na veliko daljavo. Mnogo boljši vid in sluh kakor človek pa imajo gotove ptice. Sokol je znan po izbornem vohu. Med orli so tudi ptice, ki vidi več kilometrov daleč. Pravilo celo, da je vonj pri nekaterih tako čudovito razvit, da lahko določijo, če je žival, katero so si izbrale za plen in ki leži na fleh, mrtva ali pa če leži samo v nezavesti.

× Čepljenje proti utrujenosti. Neki angleški zdravnik je baje iznašel serum proti utrujenosti. Svojo iznajdbo, bi mu bo nesla masne dobičke, misli razširiti po vsem svetu, ker odstranjuje z njo telesno in duševno utrujenost ter vrača ljudem silo kadar jim polde naravna moč. Seveda je vprašanje, če in koliko časa se bo dalo operirati s tem serumom, kajti narava sama in potiček sta najboljši serum, katerega ne moremo domestiti in prekositi nobena zdravniška iznajdba. Za »večno delo« pač še ne bomo sposobni tako kmalu.

× Robinsonov otok. V londonskih listih se je vnela velika debata o tem, kje se pravzaprav nahaja otok Robinsona Krusoe. Dozdaj je namreč prevladovalo naziranje, da je Robinsonov otok ostrvo Juan Fernandez v Tihem oceanu. Radi te domneve je nešteto Američanov in Angležev obiskalo ta otok. Sedaj pa začnejo prodirati mnenje, da je bil Robinsonov otok Tobago v srednjeameriških Antilih. Tam so baje odkrili Robinsonovo jamo in okostje ovna, katerega je zakopal Krusoe. Tudi Robinsonov opis pregonstva se baje točno strinja s posebnostmi, ki so doma samo na Tobago.

× Srce, pes in mačka. Francoski listi opisujejo zanimivo usodo srca moža angleške kraljice Ane II. in Napoleonevega ministra Talleyranda. Ana II. je dala truplo svojega moža balzamirati. Pri odpiranju trupa pa je bil navzoč tudi pokojnikov pes. Ko je zdravnik vzel srce iz prsne dupline, se je vrgel pes na srčno mišico, jo odnesel in požrl. Zdravnik in dvorjaniki so kričali, toda niso mogli oteti srca. Podobno se je zgodilo s srcem Napoleonovega ministra Talleyranda. Baš ko so srce položili na mizo, da ga balzamirajo, se je prikradla mačka in je pojedla srce. Tako so morali trupli pokojnikov balzamirati brez srca.

kor brat brata — in ker se je bal, da bi vas pobožal, vas je posvaril. Karpol pač, ki mora pokazati svoje dostojanstvo, ki kljub svoji prijaznosti hoče, da ima moštvo strah pred njim... Kar potolažite se, prijatelji!» Tako je govoril spiritus familiaris, korektor Alojzij. In razburjeni duhovci v »kurniku« so se pomirili in pričeli opravljati svoj nevhvalečni korektorski posel. Oči vseh so bujile v papir za pikami, vejicami, vprašaji, kljucji, narobe postavljenimi črkami in prevrnjenimi, zamotanimi stavki in peresa so neumorno škripala in se pomakala v brdiko črnilo.

Sredi dela je bruhnil korektor Marko v vihtičesni desni mečkaje s packami obrohili rokopis: «Tepec, tepec, ki je to episal. Ne laščine, ne slovenščine ne pozna, kralja kakor bi mekine stresal, pa so podpisuje spodaj za doktorja. O tepec, ki je tega tepeca povzdignil v doktorja! Popravi mu moram latinsko in slovenščino, vse, vse, pa bo navsezadnje prihrumel nadme, češ, da se ne pušti korigirati, da je doktor, to so niso napake, kajti kar napiše doktor, to se ne sme korigirati... Amen, amen, amen!»

«Najtežji poklic na svetu je korektorski poklic!» je hitel gestikulirati ko-

Po slovanskem svetu

Kulturni program češke vlade za leto 1924

Praski listi objavljajo polslužbeni komunikat o kulturnem programu češkoslovaške vlade v letu 1924. Iz zanimivega poročila povzemamo sledeče zanimive podrobnosti:

Solstvo. Izda se novela k zakonu o ustanavljanju in vzdrževanju sol ter o šolskem obisku. Pripravlja se nov zakon o organizaciji narodnih sol in o učiteljski službeni pragmatiki ter nov enoten red glede vzgoje in pouka gluho-nemih in slepih otrok. Upravni odbor bo razmatral važno vprašanje glede nadaljnje ustanavljanja sol na Slovaškem in v Podkarpatski Rusiji. Za učitelje na nemških solih izide priročna knjiga o občanskem nanku in vzgoji. Istotaka knjiga izide tudi za slovaške, poljske in madžarske učitelje. Solstva oblast se bo posebno zanimala za pouk in vzgojo gluho-nemih, slepih, kratkovidnih otrok in za magluho deco. V srednjem solstvu se pripravlja prenova izpitnega reda za srednješolske učitelje ter za učitelje glasbe in polja.

V strokovnem solstvu pojde za podurjenje trgovskih sol. Vlada se bo zanimala za tekstilne šole ter bo započela rekonstruirati steklarske in keramične šole. V Pragi se ustanovi državni keramični zavod, v Olomoucu strokovna šola za obdelovanje lesa, v Pterovu na obrtni šoli pa poseben oddelek za precizno mehaniko.

V visokem solstvu se urodi pravno razmerje visokošolskih asistentov, reformira se habilitacijski red, uvede se enotna kolegna za vse visoke šole ter se sestavi enotna pravila glede oproščanja od kolegine za domače in tuje študente. Urode se zahteve privatnih docentov in začne se pripravljati dela za reformo pravnikega in zdravniškega študija. Prosvedno ministrstvo namerava ustanoviti tudi novinarske tečaje v Pragi.

Narodna prosveta. Predložena bo osnova zakona glede čuvanja spomenikov in flore. Za registracijo državnega umetnostnega imetja se uvedejo državni arhivni inštruktorji. Literaturna podjetja in državna gledališča se podpro z državnimi subvencijami. Glasbeni odsek bo skrbel za dostojno proslavo stoletnice skladatelja Smetane. Za povzdigo ljudske izobrazbe se priredijo v vsaki občini najmanj štiri izobraževalna predavanja letno. Tudi ustanavljanje knjižnic, zlasti na Slovaškem, bo vlada podpirala in bo skrbel za to, da se jih ustanovi čimveč. Skrbelo se bo dalje za šolske in kulturne stike s tujino. Vlada bo naklanjala svojim dijakom izdatne štipendije. Posebno pozornost bo v tem oziru posvečala onim, ki študirajo v Oxfordu, Cambridgeu in Glasgovi.

Cerkev. Za leto 1924. je pripravljena aprava lombarških dolgov katoliških cerkvenih fondov, ki so posledica avstrijskega vojne posojila. Glede ostalih cerkvev se v novem letu ne naznanja noben poseben načrt.

Končno se pripravlja potrebna organizacija za srednješolsko socialno skrbstvo. V ta namen se osnuje društvo »Srednješolsko socialno skrbstvo« s sedežem v Pragi.

Staroslovansko svetišče Retra

V jugovzhodnem kotu bivše vojvodine Meklenburške se nahaja blizu lučinskega jezera staro gradišče, na katerem razvneli predhistoričnega muzeja v Berlinu. C. Schuchardt, že dve leti izseduje in razkriva ostanki staroslovanskega svetišča. Rezultati njegovih raziskavanj so v arheološkem oziru zelo zanimivi. Na gradišču je bil nekdanj staroslovanski grad, in sicer, kakor dokazuje izkopana keramika, v 9. do 11. stoletju, torej v dobi, ko je lučinsko plemo Ratarjev preživljalo konec svoje samostojnosti in svojega poganstva.

rektor Matija. »Korektor mora biti vedelj — vseznal, nad profesorjem, nad doktorjem, mora biti čudotvorec: znači mora za misli in želje otroških in kotigratit tako, da ne užali ne avtorja, ne slovnič... Uf, bombe, bombe!«

Vnovič si je popravi očala na nosu spiritusu familiaris, korektor Alojzij, se obrni v kot in se spodobno useknil, potem pa zavzdihnil:

»Revčki smo, revčki!«

Samo korektor Miha je molčal. Njegov misli so bile vse drugje, samo v tem »kurniku« ne. Srečeval se je v tistem logu, med smrekami, brezami in jelkami in se pogovarjal s kosi, strnadi, slavic, taščkami, penicami, breglji in šofami. Tam, sredi božje prirode, se je počutil domačega in varnega — tu, med zidanimi mestu, pa je bil tuje: kakor otrok se je bal zlobnih ljudi, med katerimi je živel, in strah mu je gledal iz oči.

Zazvonilo je polno. Četvorica je stala, da odide k obedu. Tedaj se je opustila na ramo korektorja Miha nevtična roka in spiritus familiaris je zaplepal:

»Vi mislite že na niko? Pustite, pozabite! Z vami pojdem v log in tam bova skupaj poslušala kose in strnadi... kakor dva otroka, veste... in na vse bova pozabila in vse odustila hudo, hudo...«

Gradišče ima ugodno lego nad lučinskim jezerom. Njegov obseg ni znan. Gorenje gradišče ima ledvičasto obliko ter je 114 metrov dolgo in 80 do 45 metrov široko. Na vzhodu se strmo poboče; na zapadni in južni strani, kjer polagoma prehaja v nižavo, se nahaja še drugi nasip s tremi vhodi, ki obdaja spodnje gradišče. Gornje gradišče je imelo dva lahko vidljiva vhoda, dočim je bil tretji in največji vhod odkrit šele po daljšem napornem raziskovanju. V sredini gornjega gradišča so našli z gruščem asanjan temelj v obliki kvadrata, širar stranice so merile 15 do 20 metrov brez kake notranje razredbe in brez kaknega zidova. Razen tega temelja se je našlo na obeh koncih nekoliko stanovanjskih jam, nad katerimi si moramo predstavljati nekdanje male hišice z bornim inventarjem.

Četudi je razkritje staroslovanskega gradišča v arheološkem oziru zelo zanimivo, leži vendar glavni pomen tega razkritja v historičnem pogledu, kajti ravnatelj Schuchardt je prepričan, da je to gradišče staroslavna Retra polabških Slovanov. Do te identifikacije je prišel Schuchardt po analizi historičnih tradicij, predpostavljajoč, da je polopje, čigar temelj se nahaja v sredini gornjega gradišča, staroslavno svetišče boga Svaroga-Radogosta, ki predstavlja največje božanstvo cele vrste polabških slovanskih plemen, čigar izrek je v težkih časih odločeval o usodi slovanskih plemen in njihovih dinastij. Umevno je torej, da so Schuchardtova razkritja uletela povsod na največje zanimanje.

Alli je to v resnici staroslavna Retra, »vulgatissima urbs« in »metropolis Slavorum«, kakor jo je imenoval kanonik Adam Breunski? Thietmar, škof Merzeburgski, ki je početkom 11. stoletja sestavil važno kroniko Merzeburgskega ozemlja, pripoveduje, da je bilo to staro religiozno središče trioglat grad, v katerem se je nahajalo svetišče najvišjega boga Svaroga. Po njegovem sporočilu se je grad imenoval Radegost. Dva poznejša kr zista, namreč Adam, kanonik v Bremen, ki je umrl leta 1067, in eden njegovih naslednikov in prepovedalcev, Helmold, župnik v Busan, ki je živel sto let pozneje, opisujeta sveti kraj Ratarjev nekoliko drugače. Kraj se je, kakor pripovedujeta, imenoval Retra, bog pa, ki se ga v svetišču častili, Radegost. Tuč opis oblike in lege svetišča ni identičen. Po njunem sporočilu se je nahajalo svetišče na nekem otoku, do katerega se je moglo priti le preko mostu.

Zanimanje za Schuchardtova razkritja je splošno, saj gre za vprašanje, ki ne zima le nemških arheologov in historikov, marveč cel slovanski svet, za katerega pomeni staroslavna Retra glavnega reprezentanta starega polabškega poganstva in njegove borbe za svobodo.

Vodilni slovanski arheolog profesor Lubor Niederle izjavlja v svoji oceni Schuchardtovih razkritij, da izvajanja slovanskega arheologa niso mogla razpršiti njegovih pomislekov v historičnem in arheološkem pogledu. Njegovo tolmačenje Thietmarjevega sporočila je morebiti pravilno, a prezetli se ne sme razlikovati se opis kanonika Adama, saj je vendar Adam živel v dobi, ko se je o Retri splošno govorilo in se je mogel o njej točno poučiti. Gotovo je ne imenuje brez vzroka »vulgatissima Slavorum«.

In tako bo pač najbolje, če nadaljnim Schuchardtovim raziskavanjem sledimo z največjim zanimanjem in jim želimo najboljši uspeh, vendar pa da počakamo, če se nadaljnjemu raziskovanju morebiti ne preči izslediti najdišča, s katerimi se bodo morda naše misli o Retri bolj vje-male kakor s Schuchardtovim gradiščem. Dotlej pa velja to kot važno slovansko svetišče.

Pred jubilejem češkega funka. Letos bo petstoletnica smrti največjega državnika in vojskovodje habske republike — Jana Žižke iz Trocnova. Čeli so že razpisali nagrado za najboljšo delo o Žižki. Poleg tega so priredili od 1. do 16. decembra takozvani Seminari o Žižkovi dobi, kjer so preresetavali vsa vprašanja, ki se tičejo Žižke in njegovega časa. Seminarja se je udeležilo nad sto ljudi, med katerimi so bili vsi češki historiki strokovnjaki, ministri narodne obrane Fr. Udržal, mnogo profesorjev, učiteljev, legionarjev, pa tudi drugih stanov. Pri proslavi Žižke bo na razpolago nad sto dobro informiranih govornikov.

Snečni zameti v Češkoslovaški. Močna snežitev v zadnjem tednu je tudi na Češkoslovaškem povzročila obilo škod, posebno železniški upravi. Promet je oviran skoro na vseh progah. Najhuje so bile prizadete proge preko češkoslovaških pobočij, v poudnih delih Slovaške in v severni Češki. Takošnjski stitilna akcija je preprečila katastrofo kakor tudi večji zastoj prometa. Težje je z lo-kalnimi železnicami, ki so jih ponekod zadeli tako hudi zameti, da je promet prenehal po dva dni ali celo dalje. Železniška uprava je povsod vneto na delu da upostavi sleherni poškodbo.

Prebivalstvo Rusije. Po zadnjem ljudskem štetju ima Rusija 100 milijonov kmetskega in 20 milijonov mestnega prebivalstva, med tem 14 milijonov proletarijata. Število tvariškega delavstva je padlo od 2.700.000 v letu 1913 na 1.600.000. Vselej neprestanega naraščanja brezposelnosti v Sibiriji se izseljujejo delavci, posebno Kalmiki in Kirgizi trumoma v kitajski Turkestan.

Ladišnikov, največja ruska založba v inozemstvu, ki je doslej imela svoj glavni sedež v Berlinu, otvoril v Pragi filijalko v zvezi s češkim založništvom Otto.

Proračun sovjetske Rusije. Sovjetski finančni komisar Sokolnikov je imel pred kratkim na shodu prometnih uslužben-cev v Moskvi velik govor o finančni situaciji. Dejal je: »Komisariat financ cen dravnih proračun za leto 1923 in 1924 na eno milijardo rubljev i. s stroški za javni promet, pošto in telegraf na 1.650 milijonov rubljev. Deficit znaša 40 odst. (400 milijonov rubljev). Pot inozemskih posojil, ki jih išče država, da bi krila proračunski deficit, je za nas zaprti in komisariat financ namerava hoditi po latih poti, po kateri hodi že zdaj — po poti notranjih posojil. S tem misli pu-kriti polovico celoga deficita. Druga po-

lovica bo krita na račun emisije, ki, čeprav bi poslabšala finančno situacijo, ne pomeni v dani višini — 15 milijonov rubljev mesečno — valutne katastrofe. — Boljša je trdna omejitev proračuna, nego vsi načrti emisije. Stopamo že iz one dobe, ko se nam je zdelo, da so naši prejemki neomejeni. Te iluzije so izgubile; če še niso, morajo izginiti za vsako ceno. Po tej poti hitimo k temu, da se popolnoma odrečemo padajoči valutni, katere izdajanje in kroženje povzroča neizogibne izgube. Davki, industrija, trgovina, promet — vse trpi izgubo, dokler ima v blagajnah sovjetske bankovce. Padajoča valuta je tudi eden tistih činiteljev, ki povzroča razpor med mestom in deželo. Normalno izmenjavanje med mestom in deželo more nastati šele takrat, če bo mesto plačevalo z dobrim denarjem. Dežela bo potem pomnožila dovoz v mesta. Mogoče se je popolnoma odreči sovjetskim bankovcem.«

seget skupaj 3.235.441 kg. Tvrška »Sardina«, d. d. v Splitu je pripravila 35.000 kg nasoljenih rib v petih tvornicah: v Makarski, Postiru, Tiplju, Veli luki in Komizi ter v dveh podružnicah na Hvaru in v Splitu. Na trg je spravila 308.213 skatej po četrt kilograma konzerviranih rib. Tvornica Jurja Sanguinietti je v Komizi je pripravila 39.500 kg nasoljenih rib. Tvrška Braca Mardesić je pripravila v svojih 4 tvornicah v Komizi in Bišeli 27.500 skatej, vsako po četrt kg in nasolila 44.600 kg rib. Tvornica v Rogoznici, ki pripada Anglo-avstrijski banki, je nasolila 470 sodov (po 66 kg) rib in pripravila 40.000 skatej konserv, v katerih se je nahajalo 92.000 kg rib.

— Snuovanje nove velike banke v Bosni. V Bosanskem Novem se je vršila redavna konferenca gospodarskih krogov iz banjaške in bihaške oblasti ter sklenila osnovati velik denarni zavod za bosansko Krajino pod naslovom Industrijske banke kralja Petra Krajino.

— Bankarstvo, jugoslovanska privredna revija. Izšla je prva številka z naslovnim vsebino: Redakcija: Citacoima. — Dr. Juraj Vrlanić. Inostrani kapital i naši novčani zavodi. — S. D. Alexander. Naša industrija v vezi s pitanjem kapitala i kredita. — Dr. Gustav Gregorin. Zvišanje ali stabilizacija denarne vrednosti (slovensko). — Nikola Stanaevič. Jedan pokušaj za izjednačenje bilansa. — Dr. Ivo Politeo. Privredne posledice pravosudja. — Ljubomir St. Kosier. Odlomak iz istorije naše Narodne banke. — Ing. Konstantin Čutuković. Domaći i strani kapitali. — Dr. B. Stolar. Muzičke ustanove i njihovo finansiranje. — Mirko Kus-Nikolajev. Socijalna kriza i novčarstvo u Jugoslaviji. — Ljubomir St. Kosier. Koncentracija a bankarstva. — Bancarius: Nacionalizacija i denacionalizacija. — K. Juraj Vrlanić (s portretom od MD. Gjurica). — K. Stanko Šverljuga (s portretom od M. D. Gjurica). — Hronika: Bankarski pregled. — Valutni problem. — Interna-cionalni pregled. — Bibliografski pre-gled. Revija urejujejo Lj. St. Kosier, dr. G. Gregorin, Nikola Stanaevič, dr. St. Deželić, dr. Krunoslav Bego in ing. K. Čutuković. Na leto stane 150 Din in se naroča na administracijo »Bankarstva«, Zagreb, Maroveka ulica 30. Prva številka z bogato vsebino pokazuje dobro urejevan gospodarski list, ki ga moremo toplo priporočiti.

— Madžarsko - Italijanski prometni dogovor. Iz Budimpešte poročajo: Pogajanja med Madžarsko in Italijo v Rimu o prometni pogodbi so se zaključila. Podpis dogovora se bo izvršil te dni. Novi železniški dogovor je važno dopolnilo dogovora o južni železnici.

— Znižanje mezd v čeških rudnikih rujava premoga. Iz Prage poročajo, da se pripravlja v severnočeškem revirju rujava premoga znižanje mezd. Delodajalci izjavljajo, da grozi pri sedanjih produkcijskih stroških ustavitve obratov, ako delavstvo ne bi hotelo znižanja mezd.

— Italijanska žetev leta 1923. Je po uradnih italijanskih podatkih znatno boljša nego v predhodnih letih; cenl se na 60 milijonov q napram 43 milijonom q v letu 1922. in 53 milijonom centov v letu 1921.

— Arnavtski papirnati denar. Alban-ci so poznali doslej le zlat denar niso hoteli sprejemati. Ker pa vlada predpo-stavlja, da bo potrebna izredna kre-dite, je sklenila, da prične z izdajanjem prvih papirnatih novčanov.

— Hitro osnivanje poljske novčanične banke. Iz Varšave poročajo: Ministri predsednik Grabski je predložil na seji finančnega odbora zakonski načrt glede saniranja državnih financ in valutne reforme. Grabski je predlagal čim hitreje osnivanje emisijske banke v svrhu izvedbe valutne reforme. Nadajfo je iz-javil, da upa se tekom februarja doseči javnotožje v državnem proračunu.

— Ameriški državni proračun. Iz Washingtona javljajo: Državni dohodki v letu 1923. so se povečali napram 1922. za 500 milijonov na 4164 milijonov dolarjev. Izdatki so znašali 3885 milijonov dolarjev.

— Ukinjena carinarnica v Sisku. 8. i. jan. se je ukinila poštna carinarnica v Sisku. Vsi paketi za carinjenje se bodo dirigirali na zagrebško carinarnico.

— Težkoče srbijske banke. Kruševacka kreditna banka v Kruševcu je prišla v plačilne stiske. Zaradi izgub, ki jih je imel denarni zavod, je njegov nadaljnji obstoj negotov. Za dne 10. jan. je sklenila izredna glavna skupščina, na kateri se bo sklepalo tudi o nadaljnjem obstoju banke.

— Postopek o prisilni poravnavi izven konkurne je odprt nad tvrško Aladar Neumann v Subotici. Narok je 12. jan. Ponuja se 80 odst. poravnava.

— Podružnica Hrvatske eskomptne banke v Beogradu. Upravni svet Hrvatske eskomptne banke v Zagrebu je sklenil otvoriti v Beogradu podružnico.

— Naš uvoz tkanin iz Češkoslovaške v prvih 11 mesecih 1923. je znašal vrednost 258 milijonov Kš. Od tega je bilo bombažnega blaga za 193, a volnenega za 65 milijonov Kš.

— Volvodinski industriji so osnova-li v Novem Sadu Zvezo volvodinskih veleposojilcev. Za predsednika je izvoljen veleposojilnik in industrije Gljoka Djurdjarski.

— Ribolov in industrija sardin v Dal-maciji v letu 1922. Tekom leta 1922. se je v jelo v Dalmaciji 1.790.446 kg rib. Lov rib in drugih morskih živali je do-

Gospodarstvo

Naša pristanišča

Statistika naših luk se je začela sestavljati po vojni šele leta 1921. Za leto 1923. podatki o prometu še niso znani, zato vzamemo podatke iz leta 1921. in 1922. (brodarski oddelek prometnega ministarstva) ter jih primerjamo s predvojnimi letom 1918. Pokaže se nam nastopna slika:

Bakar: leta 1918. (neznano); leta 1921. 1288 ladij s 202 tisoč tonami; leta 1922. 2043 ladij s 334 tisoč tonami.

Šibenik: leta 1918. 4483 ladij s 854 tisoč tonami; leta 1921. 2083 ladij s 507 tisoč tonami; leta 1922. 2717 ladij s 600 tisoč tonami.

Split (s Franico): leta 1918. 6206 ladij s 1545 tisoč tonami; leta 1921. 5756 ladij s 1151 tisoč tonami leta 1922. 6309 ladij s 1384 tisoč tonami.

Metković: leta 1918. 1214 ladij s 222 tisoč tonami; leta 1921. 1280 ladij s 178 tisoč tonami; leta 1922. 1184 ladij s 192 tisoč tonami.

Grat: leta 1918. 2158 ladij s 085 tisoč tonami; leta 1921. 1403 ladij s 584 tisoč tonami; leta 1922. 1891 ladij s 780 tisoč tonami.

Kotor: leta 1918. 1896 ladij s 581 tisoč tonami; leta 1921. 306 ladij s 157 tisoč tonami; leta 1922. 1059 ladij s 251 tisoč tonami.

Iz gornjih števil se vidi, da bakarska luka, ki je bila pred vojno radi Reke popolnoma neznatna, sedaj vendarle nekaj pomeni. Njen promet je od leta 1921. na l. 1922. narasel za 60 odst. Druga naša pristanišča niso dosegla predvojnega prometa, a največ je zrasel Kotor, ki je imel v letu 1922. komaj 40 odst. prometa iz leta 1918. Vendar izkazuje o vsa naša pristanišča lep napredek od l. 1921. na l. 1922. Najmočnejša luka je tudi sed. j ostal Split s Branicco, ki je imel leta 1922. domala sam toliko prometa, kolikor dve za njim najjačji luki Šibenik in Grat skupaj.

Zanimiva je primerjava s triaškim pri-staniščem. Trst je imel nastopni promet v tisočih ton: l. 1918. 4071; l. 1920. 1590; l. 1921. 1778; l. 1922. 1788. Potemakem je imel Trst pred vojno za 2,5 krat večji promet nego druga takratna avstrijska luka Split. V l. 1922 pa je bil triaški promet le za nekoliko odstotkov večji nego splitski.

Promet hamburške luke, ki je znašal v l. 1918 okrog 12.500 tisoč ton, je znašal v l. 1922 okrog 10.000 tisoč ton. To pomeni, da je imel Hamburg pred vojno okrog trikrat večji promet nego Trst, in osemkrat večji nego Split, a sedaj ima šestkrat večji promet nego Trst in sedemkrat večji nego Split.

Tržna poročila

Cellski trg (i. t. m.) Govedina: v mesnihi l. 25. II. 22,50, na trgu l. 24. II. 19,50. Teletina: l. 32. II. 30, jetra in pljuča 22. Svinjina: prašičje meso l. 35. II. 32, slanina l. 43. II. 41, mast ameriška 39, domača 44, šunka 45, prekajeno meso l. 50, II. 40 — 45. Perutnina: piščanec 30, raca 40, gos 150, puran 100 — 180. Divljačina: zajec 60 — 70. Mleko 4, surovo maslo 60, čajno 88, jajce 2 — 2,25. Moka: »00« in »0« 6,20, »2« 5,70, »4« 5,30, koruzna 3 — 3,40 (na drobno 20 par več). Žito: pšenica 380, rž 330 — 350, ječmen in oves 280 — 300, koruza 260 — 280. Rizol 600 — 650, grah 1500. Trda drva m³ 140 — 150, mehka 112 — 120. Krompir 1,25. Stojničarji so govedino nekoliko podražili, cena pri teletini je padla za 3 Din.

Mariborski trg (i. t. m.) Goveje me-so l. 25 — 27, II. 22 — 24, III. 14 — 20. Telečje meso l. 26 — 30, II. 24 — 25. Svinjsko meso 30 — 40. Ovčje meso 17 — 20. Konjsko meso l. 12 — 15, II. 8 — 10. Usnje 80 — 125. Mleko: »0« 6,50, »1« 6, »2« 5, »3« 4,50. Premog (100 kg): trboveljski 42 — 45, velenjski 27 — 30. Drva (za m³): trda 200, mehka 175 Din.

Žateški hmeljski trg. (Poročilo Hmeljarskega društva za Slovenijo.) Božični prazniki niso ovirali hmeljske kupčije. Povpraševanje se vzdržuje in je ob koncu leta še bolj oživel. Lastniki hmelja tu in na kmeth ne ponujajo svojega blaga in zahtevajo višje cene, katere tudi dosežejo. Pred prazniki je bila cena za srednje dobro blago 3700 — 3750 Kš za 50 kg, dne 31. decembra pa se je plačevalo za isto blago že po 3800 Kš. Hmeljarji in drugi lastniki blaga zahtevajo že po 4000 Kš za 50 kg.

Domače borze

4. januarja:

ZAGREB. Na efektivnem tržišču je bil zelo slab promet. Le v Eskomptni je bilo nekaj več zaključkov. — Na deviznem tržišču je bil promet nekaj živanejši nego včeraj. Največ zaključkov je bilo v izplačilih Italija, Dunaj in Svica, katerih tečaj se je malenkostno okrepil. Not-ralo so devize: Dunaj 0,1252 do 0,1275, Budimpešta 0,435 do 0,485, Italija 38,35 do 388,3, London 384 do 387, New-York 89 do 90, Pariz 440 do 445, Prag 279,25 do 282,50, Svica 1560 do 1570; valute: dolar 88 do 89, lire 870; efekti: Hipotekarna 93,5 do 94, Eskomptna 159 do 160, Jugoslovanska 147 do 149, Praštionska 972 do 975, Ljubljanska kreditna 215 do 218, Slovenska 107, Trboveljska 930. Sefte-rana 1850, Gutmann 1790, Vevče 175 do 180, 7 odst. investicijsko 67.

BEGRAD. Amsterdam 8990 do 9000, Dunaj 0,1261 do 0,1262, Bukarešta 45,3 do 4550, Zeneva 1559 do 1561, London 855,25 do 855,50, Milan 384 do 384,85, New-York 89,60 do 89,70, Pariz 440 do 441, Praga 260,50 do 260,65.

Časnik in Izdajatelj Koncorčič »Jura«
Odgovorni urednik Fr. Brorović
Tisk Deiniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Novo iz življenja starih Slovanov

L. 1921. je profesor Karl Schuchardt, direktor rano- in predzgodovinskega oddelka berlinskega narodopisnega muzeja, skupno s svojim sinom in s profesorjem Koldeweyem odkril staroslovanski grad Arkono na skrajnem severnem rta otoka Rujana (Rügen), v bližini Stehna. Iz zgodovine velja, da so nekdo po vsej iztočni, severni in celo srednji Nemčiji živeli Slovan, v Mecklenburgu še celo do šestnajstega stoletja, danes pa samo še drobci, ostanki, namreč lužički Srbi. Na otoku Rujanu so bile najdene nekatere izkopane in ohranjene je pravilica o mestu Vineti, ki se je potopila na dno morja, odkoder se še sedaj čuje včasih zvočenje... O ogromnih borbah med nastopajočimi nemškimi kolonizatorji in odstopajočimi, vojno in kulturno slabejšimi Polabci, Braniborci, Ljutiči, Pomoranci, Burzi in drugimi našimi iztrebljenimi ali asimiliranimi plemeni vemo malo. Od romantične in čisto predravajoče dobe narodne probejke dalje, ko so nekateri videnjali kot Slovanse vse nekdanje rodove od Trojancev do Baskov — se je bolj zanimanje za našo prošlost pogojevalo in umaknilo se bolj bolni brezbrzičnosti. Le skriti, večina nemški učenjaki, čudaki ali spekulativci, guje zgodovinsko vedo o prastari dobi severnega Slovanstva, ki je živelo ob severnem morju skupno s Fini, Danci, Varjagi in drugimi ter od takrat skoraj do danes bilo gnoj za rodovitno zgodovino — drugih.

V pravilici ohranjena vest o velikem narodnem svetilišču in gradu na Rujanu pa je že zdavnaj potrjena deloma po

starih zapiskih, deloma po izkopninah. Tako vemo zanesljivo, da so grad in narodno svetilišče Arkono na Rujanu leta 1168, torej pred 753 leti, po hudem boju zavzeli Danci. Tako nam je povedal zanesljiv danski zgodovinskec Saxo Grammaticus, ki je napisal svojo zgodovino leta 1199. (V njej je opisoval tudi, kako se bore po zimi na snužeh). Ta zgodovinar je sam videl Arkono. Ta opis je edini za »predzgodovinske« slovanse gradove in svetilišča. Saxo opisuje to trdnjavo, da je z debelih brun, in sredi nje stoji ogromno tudi leseno svetilišče Sventovitovo z velikim, daleč naokrog slavnim lesenim kipom Sventovita (Nemci pravijo dosledno: »Sventovita«.)

Prejšnja kopanja so spravila na dan le nekaj mlajših, srednjeveških čepin slovansega izvora, niso pa zlasti našle nikakršnih zgradb. Pred dvema letoma pa je dr. Schuchardt odkril eno Sventovitovo slavno svetilišče na Rujanu, katero je popisal Saxo Grammaticus. (»Jutro« je svoječasno poročalo o odkritju.) Dela so se pozneje nadaljevala, in Schuchardt je prejšnji teden objavil v svojih poročilih Pruske akademije znanosti v Berlinu, da so ostanki trdnjave (gradu) in svetilišča sedaj že toliko ugotovljeni, da je mogoča dokaj točna in sklepna rekonstrukcija načrta, ki se zelo sklada s Saxovim opisom.

Danes so še dobri vidni ostanki obrovskega nasipa, ki je svoječasno branil Arkono na kopno stran. Ti ostanki so še danes večinoma 8 — 9 m visoki, na severnem koncu celo 13 m! Nekdanji

grad je trikoten, s konci (vrhom) trikotnika proti severu, s temeljem proti jugu. Ta temeljna črta je 190 m dolga, široka od iztoka na zapad 125 m. Temelj gradu je ležal okrog 40 m nad gladino iztočnega morja (Ostsee). Na iztočni strani vstajalo iz morja kredaste stene navpično, na južozahodnem koncu so te stene še danes gole. Na zapadni zunanji strani nasipa se danes le iztočka opazi vdolbina na mestu, kjer je nekoč gotovo bil jarek. Pač pa je moral biti še drug jarek na znotranji strani nasipa. Ta znotranji jarek se še danes pozna, kajti vzdolž nasipa se večje dolga in široka vdolbina čez celi polotrov. Pri nadaljnjem kopanju so raziskovalci našli ostanke hiš. Pri tem se je izkazalo, da so te hiše bile nakopljene med gradom in nasipom. Na najvišji višini gradu in obrnjen proti iztoku pa je stal tempelj ali svetilišče Sventovitovo. Najdeni so temelji pročelja, od severa proti jugu dolgega okrog 20 m in na obeh koncih pravokotno upognjenega na iztok. Fundament je sestavljen iz kremenca in granita, v kosi velikih kakor pest, naloženega v treh do štiri plasteh v širini dveh metrov. Najdeni so tudi iz kamna zidani temelji, na katerih so stali tisti 4 leseni stebri, ki nam jih je opisal Saxo Grammaticus. Ti temelji tvorijo kvadrat 6 in pol m. Ravnotolika je razdalja teh stebrov od zida. V tem notranjem svetilišču ali »najsvetjšim« med štirimi stebri je Schuchardt našel tudi mesto, na katerem je stal slavnostni kip Sventovita, ki je bil podstavku, namreč na bolvanu, pod površino zemlje pritrjenem in zagvozdanim z glavami velikimi kremenčevimi, obsekanimi v obliki klinov (zagvozd). Ta najdba se pa po-

vsem sklada s Saxovim opisom, da je Sventovitov lik bil pritrjen pod zemljo, tako da so njegove noge stale uprav na zemlji. Tako je tudi razumljiv Saxov opis, da zmagoviti Danci Sventovitovega kipa niso mogli drugače odstraniti, kakor da so ga presekali tik nad gležnji. Schuchardovo poročilo je polno zanimivosti tudi v mnogih drugih točkah. Glede naselbine je na primer ugotovil, da je mlajša kakor grad, ki je prastar. V ostankih in med sledovi naselbine so najdene čepinje poznejše staroslovanske dobe, na čepinjah se vidijo okraski z glenokimi ravnimi brazdami in zakroženimi in zapognjenimi robovi, pri temelju malikovem pa so se našle čepinje iz srednjestarslovanske dobe, z okraski v valoviti črti. Severno svetilišča žubori izvor, ki ga omenja na ravnoistem mestu še tudi Saxo!

Prof. Schuchardt je torej odkril drugo prastaro naše svetilišče na sedaj nemškem, nekdanj slovansem svetu. Popreje je odkril istotako staro svetilišče Retro na Meklenburškem — Strelcah. Za našo prazgodovino in kulturno zgodovino je najdba vsekakor visoke vrednosti, in istotako za ohranitev najdenih dokazov in skrajne obale, ki so jo doslej puščali, da se je rušila v morje, tako da je polovica skale, odkoder so nekoč našli mladci stražili, sedaj že zdavnaj odkrušena...

Barva za vse razmnoževalne aparate THE REX CO., LJUBLJANA.

Aforizmi

Ako si napravil z ženo slabe izkušnje, si končno pameten, ampak ne dovolj pameten za tiste žene, ki jih boš imel.

Mož iztrga iz svojega srca spomine, da napravi prostor novim. Žena pa jih v ta namen v srcu samo skupaj stane.

»Ne imej drugih bogov, kot mene!« To je prva zapoved zakonskega moža. Žene si jo zapomnijo in se smatrajo za polbogove.

Kaj je imperijalizem? Če hoji mož po prepovedanih poteh, zahteva pa od svoje žene, da mu ostane zvesta.

Kaj je demokratija? Če hodita oba zakonca po svojih poteh.

Kaj je anarhija? Če mož ne pozna prijateljev svoje žene.

Različne slabe, neprijetne izkušnje napravi filister samo enkrat v življenju, plemeniti človek pa vedno iznova.

Včasih smo imeli eno ženo in pet otrok. Danes je ravno narobe.

Lepi ženi odpustimo vse — njemu možu prav nič.

Možem se godi boljše kot pa ženam, ker se poroči pozneje in umrje prej.

Najvažnejša naloga žene je, da razume umetnost, prikleniti moža nase.

Vaška beseda 60 par Mali oglasi

Stane vaška beseda 60 par. Za »Dopisovanje« in »Ženitve« se računa vaška beseda 1 Din. — Priobčujete se le mali oglasi, ki so plačani vnaprej. Plačilo se lahko tudi v znakah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znakka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Pouk Instrukcije

za mlajše razrede iz realnih predmetov, 100 učiteljskih. Naslov pove uprava »Jutra«.

273

Za frane. konverzациjo

z franc. kompanjoni (nko). — Iščemo za skupne vaje v izgovorjavi. Ponudbe pod »Skupaj« na upravo »Jutra«.

291

Službe (dobe)

Postrežnica

Priljubljena, vajena pospravljanja, se sprejme takoj za večerne ure. — Naslov pove uprava »Jutra«.

231

Kovaški poslovođa

se sprejme takoj pri gozdnarstvu Wasternmeyer v Celju. Pogodbi: Slovenec, staršev meč s izpitom podkovarje jele.

230

2 krojaška vajenca

se sprejmeta. Več se pošlje v trgovini Anton Presker, Srednja št. 13.

271

Pisarniška moč

za cel dan, event. le za popoldanske ure (od 2-7). Se sprejme Ponudbe s navodno predložitvijo, plačila in dohodnega službovanja. Je poslani na upravo »Jutra« pod »Pisarniška moč«. 235

Službe (iščejo)

Bančni uradnik

šle mesta pri kakem podružju ali demaršem zavodu. Plača po dogovoru. — Iščemo pod »Uradnik« na upravo »Jutra«.

170

Gospodična

4 dveletno prakso, zmerna vseh pisarniških del, večja slovansega in nemškega jezika v govoru in pisanju. Iščemo kontrolantke ali blagajnarke v kakem oddelku v mestu. Nastop takoj. — Naslov pove uprava »Jutra«.

18247

16letno dekle

šle službe. Najraje bi šla v otrokom — ali pa za eno ugovorjati vna hišna dela. — Čejeje ponudbe pod šifro »16letno dekle« na upravo »Jutra«.

264

Gradbeni inženjer

šlovenec, želi premeniti mesto. Reflektira na službo v Sloveniji. Ponudbe pod šifro »Zanesljiv 207« na upravo »Jutra«.

267

Uradnica

defektna strojepliska, 188 e delna za popoldanske ure. — Naslov pove uprava »Jutra«.

268

Vozovni kovač

šle 23 let, želi iti v mojstru, kjer bi se zavravn priučil podkovarje. Dopoln na upravo »Jutra«.

269

Kupim

Decimalna tehtnica

od 500 do 1000 kg, se kupi Naslov poslati upravi »Jutra« pod »Tehtnica 500«.

216

Stare železo

vaško množico, plača po najvišjih cenah L. Kömig, Kövova 18.

17079

Halo!

Plačam boljše kakor vsakega drugi za stare oblike, perline, čevlje in pohištvo. Dopolnica zadostuje, pridem na dom. A. Jurečič, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje št. 31.

293

Proclam

Umetniške razglednice

Zelena cena: 100 komadov 50 Din Priporočila M. Tivnar, Ljubljana.

231

Kopirna preša

skoro nova, se ceno prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«.

219

Ullsteins Weltgesch.

6 knjig v najboljšem stanju prodam za 1700 Din. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Zgodovina«.

218

Črn kratak klavir

se poceni prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«.

284

Usnarji, pozor!

Zamenjam ali prodam približno 250 kg jekla (Kono-per). Franc Polžun, trgovina usnja v Trbovljah.

212

Rjuhe

iz lanene platna, se doba najceneje samo v Italiji! »Krona«, Ljubljana, Brinjskega cesta 6.

189

Pletilni stroji

v številkah 4, 5, 6 in 10, val dobro utefeni, do sedaj v ohratu se radi velikih pre-naredb in pomanjkanja pro- stora, zelo ugodno takoj od- dajo. Pletilna industrija Ci- ril Vajt v Kranju.

1657

Spalno opravo

moderno izdelano iz orebo- vega lesa. Še skoraj novo, prodam za 7200 Din Naslov pove uprava »Jutra«.

277

Potovalni kožuh

umetnini (wax-bar) medved, skoraj nov, se prodaja. Stefa- novič, Novo mesto.

258

2 lovski puški

ena popolnoma moderna, 1 starejši sistem, zelo lepo iz- delana, napredni. — Naslov pove uprava »Jutra«.

261

Drva.

Prodajam 2 vozova metrskih drva. — Polze 80 na Sv. Petra cesti 79.

270

Sokolski krog

dobro ohranjen, se prodaja za 600 Din. Okorn, Sv. Petra cesti 67.

244

Nov damski plašč

se prodaja. Polze se v trgo- vinski čarobni. Stari trg št. 4.

271

Lahke sani,

z ig z gumo na kolesih, koš- ljo, konja in sedla, ceno pro- dam. — Trnška cesta št. 240

246

Zimska suknja

franc. skoraj nova, se po ugodni ceni prodaja. Kje. po- vne brivce Jurman v hotelu »Slen« v Ljubljani.

286

Steklena omara

priljubljena za trafiko, delika- trano troj. ali mlekarno, se prodaja. Naslov pove uprava »Jutra«.

286

Živali

Lep lovski pes

šle belicisti, pol jazbecar, 8 leta star, laboren in za- nesejiv lovec na vsake div- jaciine, se zaradi opustitve lova po ugodni ceni odda. — Dovolji se tudi 14dnevna po- skušnja. Naslov pove uprava »Jutra«.

278

2 prav dobra konja

sta napredna z uprego in vozi. Ogleda se pri »Slov. Trgovski delniški družbi« na Resljevi cesti 22.

245

Nepremičnino

Grakčinsko posestvo

ali večje uretako, na kate- rem se lahko redi 25 do 35 glav živine, se takoj kupi s vsemu stvimi in mrtvim in- venarjem. — Ponudbe pod šifro »Večeposestvo« na unr. »Jutra«.

156

Hiša

se prodaja na dražbi v trav. M v Polju št. 38, dne 14. jun. ob 9. dopoldan. Kupni pnciji se svedo pred dražbo licitacij.

227

Malo posestvo

tik na meji mesta Maribor (7 minui od postaje Terno), ca 5 orolov zidana hiša, 2 sobama in kuhinjo, krasen vrt, se takoj prodaja. — Cena kakor leži in stoji 115.000 Din. — Ponudbe na Albin Paulič, trgovina z lesom v Mariboru, Smetanova ul. 54.

281

Stanovanje

Veliko stanovanje

v centru mesta. Placjam po- ložen celoten najemnine in odstop 2 neopremljenih sob, za ureditve elegantnega »am- skega stanovanja«. Direktni vhod s stonjišča in soupo- raba kopalnice, ponj. Po- mudbe pod »Udoben stan« na upravo »Jutra«.

258

Stanovan'e s hrano

se odda dijaknji ali priprosti gospodini. Naslov v upravi »Jutra«.

263

Samostojen gospod

šle dve neopremljeni sobi, da si uredi lep stan. Ploha dobro. Sopotarha kopalnice, naraban vhod s stonjišča. — Ponudbe pod »Podjetnik« na upravo »Jutra«.

248

Na hrano in stanovanje

se sprejme takoj dijak. — Naslov pove uprava »Jutra«.

230

Stanovan'e s hrano

šletem za pridne dijakinja. — Ponudbe z navedbo cene pod »Priljubljena« na upravo »Jutra«.

276

Lokali

Lokal ali trgovina

z raznim blagom v Ljublan- ski okolici, se odda. Naslov pove uprava »Jutra«.

152

Kapital

Manjše vsote

posojim za kratko dobo. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Osiguranje«.

200

Posojilo

šle obrtnik in hišni poset- nik v znesku do 300.000 Din za dobo največ 6 mesecev. Varnost vgarja, ker je po- sestvo večmilijonske vred- nosti tu neobremenjeno. — Ponudbe pod »Posojilo štev. 1000« na upravo »Jutra«.

18211

Dve, event. tri sobe

s 5 posteljami in kuhinjo z opravo, na deliti, oddam od 1. maja 1924 čez poletje ali dalje omenju. ki mi prežrbi posojilo 6000 Din. Ponudbe pod »Cebelar« na upravo »Jutra«.

279

Posodim 50.000 Din

lastniku nepremičnosti v Ljub- lani, trgovcu z železnimi, event. manufakturstu. Na- slov pove uprava »Jutra«.

228

Din 6000

posojila proti 25—30 odst. obrestim, vračev v 6 me- secih, šle privatni nameste- nec. Ponudbe upravi »Jutra« pod »Sigurno«.

265

Posodim 50.000 Din

proti zmernim obrestim na varno vknjižbo za daljšo do- bo. Ponudbe pod »Dolgotraj- no posojilo« na upravnistvo »Jutra«.

236

Ženitve

Gospod 24 let star

trgovski poslovodja s premo- žnjem, želi raznega znanja v vrhu takojšnje šenitve z gospodično v starosti 10—24 let, s premoženjem, če mo- goče trgovsko naobrazbo, radi ustanovitve lastne trgovine na deliti. — Tajnost šenitve zaveza. Le resne ponudbe s slike na upravo »Jutra« pod »Zadovoljen in srečen zakon«.

178

Dopisovanje

A. P.

Kaj človeštvo? Šle Ti veli popolnoma prav. Ne odlašaj! — Trajno prijateljstvo. — Dopis pod »Trajno prijatelj- stvo« prošim na upr. »Jutra«.

276

Nesrečen mož

srednjih let, šle tenško v svrhu tolažbe in mira. Dopoln pod »Mirno življenje« na upravo »Jutra«.

211

Gospodični

Črnoleska in blondinka, ki sta inzerirali v »Jutru« dne 8. novembra pod »Dopisova- nje« opozarjam, da mi takoj vrnete slike, poslano od »F. G. iz G. R.«, sicer bi bil primoran proti njima sodnji- ske postopati, ker mi je na-

Orkestra

Damski orkester

se sprejme — Naslov pove uprava »Jutra«.

259

Gramofon

velik, pripraven tudi za go- stitve, v najboljšem stanju, kakor tudi sraven spadajoče plošče, se prodaja. — Naslov pove uprava »Jutra«.

242

Železni štedilnik

dobro ohranjen, se kupi. — Ponudbe pod »štedilnik« na upravo »Jutra«.

282

Razno

Pošlji 15 Din

na naslov: Viljem Potgaj, knjigovodnik in kartonata v Kranju, dobis zastoj na dom postavljen vo... ročni spi- sovnik, spisan od prizanoo najboljšega slov. pisatelja in pesnika, primeran za vsako stroko.

18199

«Grisyl, misel mi je padla v glavo. Ne bomo zbežali! Ali bolje: zbežali bomo le, če ne pojde drugače. Vedej bi namreč rad...»

«O, razumem!» odgovori Grisyl polna občudovanja. «da-li se je usmrtitev izvedla?»

«Kes je!» jo prekine Sainclair. «Če se je izvedla, ne da bi kdo odkril vašo zvižajo, potem sem mrtve... In če sem mrtve, potem sem vsemogočni, Grisyl!... In prej kakor v eni uri sem gospodar Votle skale!... Naprejš!»

Nyctalope izbruhne v smeh, tisti razposajeni in široki smeh, v katerem odmeva veselje nad bojem in zaupanje v zmago.

Grisyl ga gleda in občuduje brez razumevanja, v njenih očeh je poželjenje, ki se ga ne zaveda; njena duša je polna navdušenja, ki ustvarja včasih iz mladih deklic, ne poznajočih drugega kakor svoje dolžnosti, žene, ki ne mislijo na drugo kakor na moža, ki jih volja je volja ljubljenega. Instinktivni ljubezenski nagon, ki ga je v njej vzbudil pogled na spešnega Raymond Cisarata, in še bolj Nyctalope s svojo moško krasoto, ji je dušo razbijač do skrajnosti in vili vanjo naravnost blaznega poguma. Grisyl ne pozna zdaj več drugega občutka kakor ljubezen. Vzgojena barbarsko, je tudi njena ljubezen barbarska, mrtvi so zanjo vsi drugi, ona pozna le še moža, ki ga ljubi!

Jean Sainclair je to dobro vedel, in na tem je izgradil svoj novi načrt. «Pojdimo! Naprejš!» ponovi še enkrat.

Telo se mu trese od veselega razburjenja, ki mu ga je vzbudila misel na strašni boj, ki ga bo podvzel s povsem novimi in velikopoteznimi sredstvi proti tajinstvenemu in mogočnemu Luciferju.

VIII. Rešenii

Sainclair, Grisyl, Pilou, vsi trije se spravijo na vrata in jih odpro.

«Ne zaprite jih za seboj!» opozarja Nyctalope; «v slučaju, da se nam ne posreči in da bomo morali bežati, nas utegne vsaka ovira pogubiti! Tedi mo zdaj brzi!»

Svetilke na stropu se pred njimi prižigajo, za njimi ugašajo.

Kakor je tudi bil Nyctalopov duh poln misli na bližnje dogodke, vendar mu prižiganje in ugašanje svetilk vzbudi pozornost.

«Na kak način,» vpraša Grisyl, «se svetilke...»

«Aha,» ga prekine mlada deklica, ki je ugenila smisel njegovega vprašanja. «Predno ga je izgovoril.»

In razlagajoč z glasom, presekanim vsled brzega teka, nadaljuje:

«Vzburkanje zraka, ki ga povzroči katerikoli bitje, človek ali žival, ki hodi tod, vpliva na zelo občutljive

aeromotorje, ki so v rzevi z žarčicami. Ti aeromotorji igrajo vlogo električnih komutatorjev... Zelo enostavno, kaj ne?»

«Res je, zelo enostavno!» odvrne Sainclair.

In smehlja se pristavi:

«Jaz za svojo sebo vendar viče ceni mojo nyctalopijo...»

«O! Ko je Grottenmeister imenoval vaše ime, sem takoj razumela, kako ste pod zemljo mogli... Seveda, Nyctalope je le eden... Za nas pa so ti aeromotorji velike važnosti.»

«Moram vam pritrditi. Toda, stoj! Nahačamo se že v bližini bivališč...»

Sainclair obstoji in položi Grisyl roko na ramo. Za njima obstoji tudi Pilou.

«Priateljica,» povzame Sainclair, «prijdite pogledat, če je moj namestnik... A, da ne pozabim, kje pa ste ga istaknili?»

«Med njetniki, ki jih shranjujemo za nekatere poizkuse za našega najvišjega gospoda...»

Sainclair jo živahno pogleda.

«O, ol Gló XIII. prihaja tudi v Votlo Skalo?»

«Včasih.»

«V podmornici, brez dvoma!»

«Da.»

«In je že dolgo odkar je bil zadnji-krat tu?»

«Pred štirimi meseci.»

«In mislite, Grisyl, da kmalu zopet pride?»

«Mogoče... Če mu ne bo ljubše, da mu po desetem juniju pošljejo Ireno in Henrija na njegov grad...»

«Res? No, tu bom imel še jaz majh-

no besedo, Grisyl... Zdaj pa nitite pogledat, da-li je moj namestnik bil lepo v redu usmrčen, hočem reči... da-li nikdo ne dvomi o smrti Jeana Sainclaira Nyctalopa.»

Nahačajo se baš na vrhu stopnic, pod katerimi se je pričel hodnik, vodeč naravnost v «celico smrti».

Pokorno steče Grisyl po stopnicah dol in izgine za ogrom.

«Gospodar!» pokliče Pilou.

«No?»

«Ko me je ta gospodična poklicala iz ječe, v kateri žde še zdaj naši tovariši, me je vprašala, če razumem nemščino, kajti ona da ne govori preveč dobro francoščine.»

«In?»

«Odgovoril sem seveda, da razumem. In potem mi je rekla sledeče: «Če me zadene pri tem delu smrt, poročej svojem gospodu, da umrem srečna, če se on reši. In obupana, če se mu beg ne posreči. No, gospodar, jaz vam povem to kljub temu, da ona še živi.»

«Prav si storil, Pilou. A vedel sem to že sam. Njene oči so mi izdale. Kajti ona ima oči, ki znajo govoriti, saj razumeš? In oči, ki govore, so, če se smem tako izraziti, ne samo poliglotske, ampak pangloteke!»

«Vi se šaljite, gospodar!» odvrne Pilou in obraz se mu širi. «To pomeni, da ste dobre volje.»

«Vzhičen sem! Vidite, Pilou, dozdaj smo vodili proti Luciferju le guerila-vojno, majhne praske predstraž, brezpomembne napade... Dozdaj smo doživljali anekdote! A zdaj se pričinja velika vojna, z globoko zasno-

vanimi operacijskimi načrti, v kateri bosta sila in zvižaja igrali enako važno vlogo... Ah, to bo še življenje!»

«Kaka škoda, gospodar, da ni Corsata tu!»

Sainclair se zresni.

«Corsat, dragi moj Pilou, zavzema mesto, kjer so morda še večje nevarnosti kakor tukaj...»

Sainclair vidi v duhu pred seboj Laurence, živo-mrtvo svojo ljubljeno, ležečo na postelji. A zdaj ni več obupa v njegovem srcu, kakor še nedavno...

«O, rešim jo, rešim jo!» vpije v njegovi duši.

Vse njegove sile so pripravljene na gigantski boj.

Grisyl se zasopljena vrne.

«Niso mu sneli krinke prej kakor po usmrtitvi,» hiti pripovedovati mlada deklica z glasom, v katerem bi nikoli ne spoznal, da je od teh besedi odvisno njeno življenje. «Grottenmeister je takrat že odšel, ostal je le jedva tri minute in ni znil niti besedice. Zleto se je, kakor da ga je sram, da je ukazal Nyctalopa usmrtiti na tako vulgaren način kakor vsakega drugega zločince.»

«Od koga ste to izvedeli?» vpraša Sainclair nekoliko začuden.

«Ne da bi se jasnost njenih bleščočih oči niti najmanj skalila, odgovori Grisyl:

«Povedal mi je moj brat Norbert. Prisostvoval je usmrtitvi (on je namreč predstojnik elektrotehniškega oddelka). Videl je zglajen obraz mrtvecev. A ker vas ne pozna...»

Grisyl zardi.

Naznanilo in zahvala.

Bogurdani naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša nedolga ljubljena hči, sestra in teta, gospa

Marija Kenda, raj. Zupačič

trgovka in posestnica v Novem mestu

dne 30. decembra ob 24. uri po mučni bolezni v 35. letu svoje starosti, preidevna s sv. sakramenti, mirno v Gospodu zaspa.

Njeno pokopnico pripravljamo v pobožnem spominu in molitev.

Naša najiskrenejša zahvala vsem prijateljem in znancem za obisk in postržbo med boleznijo. Posebna zahvala pa g. dr. Gusti, primarija ženske bolnice v Novem mestu, za njegovo poučno in hitro vneti mučni boleznijo. Častiti kapiteški duhovščini, katere nam je bila na roko pri vsaki nevarnosti, po g. dr. Greguriu, okroženem zdravniku in občinskem gerentu, ob časi potrebe. Euska zahvala cenj. občinstvu za ugodno kljub že omenjenim oviram. — Bog povrni!

Novo mesto-Višnja gora, dne 1. januarja 1924.

Katarina Zupančič, mati. — Franc, Jakob, brata. — Angela, Olga, sestre. — Marija in Fani, sestre. — Franc, Zofia, Radko, Viki in Marija, nečaki in nečakinje.

Žitni zavod v Ljubljani

dobavlja v poljubnih količinah

fino zmleto kameno sol

kakor tudi

kameno sol v kosih

po najugodnejših cenah.

Ker so zaloge soli v monopolnem skladišču do malega izčrpane, je v interesu ljudstva, da trgovine ne odlašajo z naročili.

Dobava promptna.

26

Prva slov. zidarska zadruga v Ljubljani

registr. zadruga z omejeno odgovornostjo

Pisarna v Ljubljani, Tržaška cesta št. 2

Tehniške vodstvo z oblaštvom avtoriziranim gradbenim inženjerjem

Projekcija in izvedba vsa v stavbeni in inženjerske stroko spadajoča d. l. a.

Delo solidno! Cene konkurenčne!

27

Pridobitne sloje opozarjamo na

Opšto carinsko tarifo

ki sta jo priredila

dr. Franjo Gospodnetič, inšpektor gen. direkcije carine, in dr. Konrad Šmid, na čelnik gen. direkcije carine.

Knjiga, ki obsega 540 velikih strani in ki velja vezana Din 330—, s poštnino Din 338—

se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica 54.

Imeli smo ljudi — v poljani cvet,
Imeli smo lila — dali smo jih
vam —
kaj bižele, grobovi, če od nas?

Akademski krožek v Kranju naznanja žalostno vest, da je njegov predsednik, tovariš

Stanko Petrič

stud. phil.

danes ob 3. uri zjutraj po kratki mučni bolezni nenadoma preminul v 21. letu svoje starosti.

Pogreb prodražega tovariša se vrši od hiše žalosti na kranjsko pokopališče v soboto dne 5. januarja ob 15. uri.

V Kranju, dne 4. januarja 1924.

25

Kože divjačine

in sicer

od lisic, kun, dehorjev, vider, zajcev itd.

kupujem neposredno za Ameriko.

Plačam najvišje dnevne cene!

Od 1. januarja zbirališče v vseh večjih mestih Jugoslavije, Italije in Bolgarske, in sicer: Zagreb, Gospić, Lovinao, Ljubljana, Sarajevo, Ban aluka, Bos. Novi Kotor, Beograd, Niš, Skoplje, Sofija in Trst.

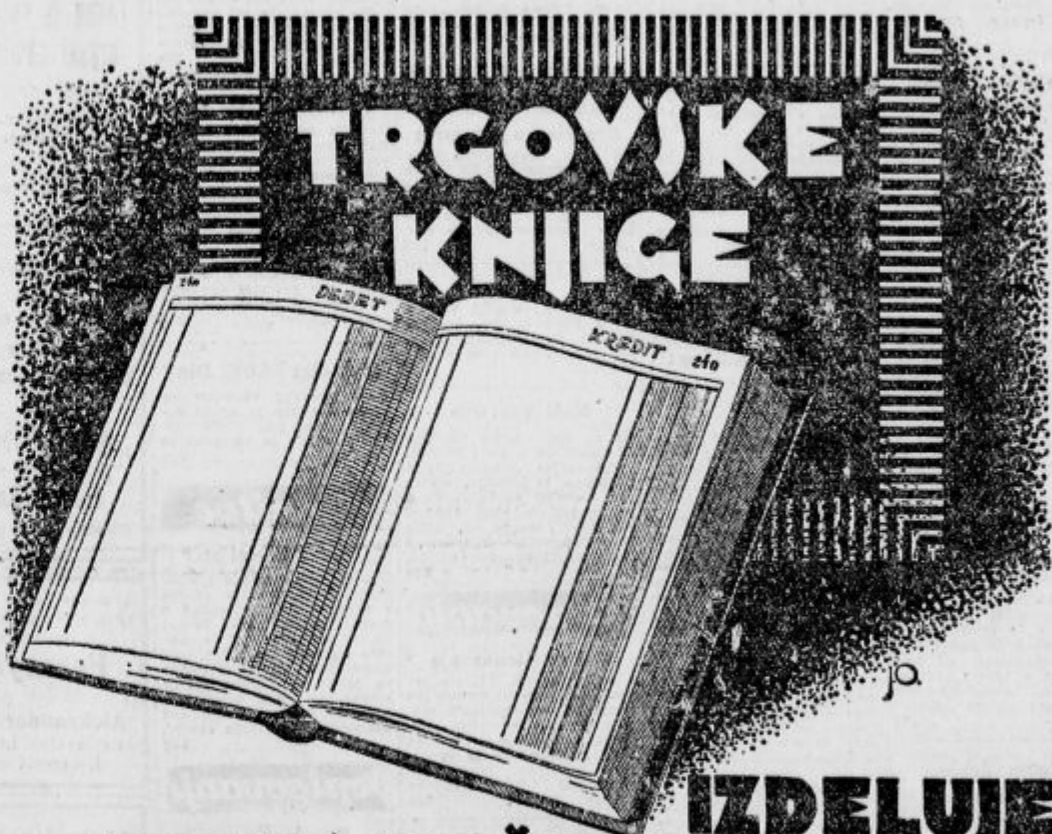
MAVRO FISCHER, SISAK.

Telefon št. 80, 90 in 61.

290

Naročajte,
čitajte in
razsirjajte
dnevnik

JUTRO!

IZDELUJE
PO NAROČILU
DELNIŠKA TISKARNA D.D.
V LJUBLJANI